

Observatorul

REVISTĂ DOCUMENTARĂ
CULTURALĂ-SOCIALĂ-RELIGIOASĂ.

CUPRINSUL

ARTICOLE DE FOND	<i>Mânunchiu de adevăruri</i>	A. Micu
	Două opere doctrinale urgente	
	Trăiescă România-Mare! — „Nihil Sine Deo”	
	Revoluția care vine! — Propaganda preselor	
	Revista . . . pentru toți	
	Eroul zilelor de azi	Dr. Al. Fântânar
	Cămin fericit (poezie)	I. M. Gârleanu
NUVELE	Călătoria micului Hozael	I. Luj
	Legenda Sf. Cristofor	Irinel
ISTORIE	Ferdinand al României	princ. M. Bibescu
	Un program și o realizare	G. Todica
FEMENISM	Cântarea Anei	C-nal Faulhaber
LITERATURĂ	Două romane, Două personalități	Mia Frollo
	(E. Lovinescu — C. Stere)	
	Octavian Goga	prof. N. Fântânar
ARTĂ	Sf. Față a lui Isus (chipul autentic)	E. F.
POEZIE	Măinile albe	Dinu Soare
	Psalmul predării	"
CRONICA LUNARĂ	Internă — Revizuire, etc . . .	Spectator
	Externă — Dezarmarea, etc . . .	"
SINTEZĂ	S. Scriptură în 15 pagini	Dr. B. Dumitrescu
PAGINA TINERETULUI	Cum am învățat	Cori
BIBLIOGRAFIE	Ep. D. Radu	Strugurescu
DE ALE NOASTRE	Un pas înainte, o mulțumită	red

Redacția și Administrația: Beiuș. Jud. Bihor.

Abonamentul: 200 lei pe an. Un exemplar 20 lei.

OBSERVATORUL

REVISTĂ DOCUMENTARĂ CULTURALĂ-SOCIALĂ-RELIGIOASĂ.

Abonamentul :

Annual 200 Lei.

Adevărul

vă va slobozi.

Redacția

și Administrația :

BEIUȘ jud. Bihor.

Piața Dr. Ciordaș No. 7.

Mănunchiu de adevăruri practice

Două opere doctrinale urgente :

: Un manual de filozofie și alt de Sociologie

Am semnalat în volumul „Isus“, cu o deosebită bucurie, sub titlu „Cătră o enciclopedie religioasă“ multe din operele doctrinale cari au îmbogățit literatura națională și . . . sufletele românești !

Acum venim, cu o stăruință specială, să cerem ca de tot urgență, apariția unor manuale sau calauze de valoare care să fie opere de îndrumare doctrinală. Nu putem să lăsăm elita intelectuală a tinerilor nostri prada mai multor teorii false și primejdioase, materialiste sau sceptice, mecaniste și deterministe sau chiar a unui idealism, kantian sau alt, fără fundament. — Și deoarece așteptăm în zadar compoziția unor opere originale, întrebăm dacă n'ar fi bine venită traducerea unui manual prețios și de mare trecere în Apus, de pildă „*Introduction générale à la Philosophie*“ a lui Jacques Maritain, de altfel bine cunoscut în cercurile intelectuale din București. N'ar fi desigur un manual incomplet sau cu generalisări literare poate, însă fără temei filozofic. — Elementar, foarte potrivit ca manual de bacalaureat, volumul lui J. Maritain ar fi totuși mult mai complet, chiar mai sugestiv și exact decât manualele existente. De zece de sută de ori ! Dă o deosebită atenție problemelor criteriologice și metafizice în general, cari sunt adevărata filosofie speculativă precum și coroana unei formații intelectuale cât de puțin progresive.

Ca manual de „*Sociologie*“ propunem traducerea precisei cărți

a *H. du Passage* care este o operă totodată foarte modernă și cu toată garanția doctrinală.

De nu facem ceva, teoriile socialiste și chiar extremiste vor năvăli în toate cercurile intelectuale și terenul preparat pentru revoluția care vine!

Trăiască România Mare — Nihil Sine Deo — Agru

Am salutat, cu mândrie, frumoasele manifestații naționale care s-au făcut ca protestare împotriva revizuirii tratatelor. Poporul român bun, blând și întradevăr pașnic n'a fost și nu este provocator. Nu-i trebuie nici deșteptarea conștiinței naționale căci tare își iubește țara, însă a arătat din nou că ar fi gata — în caz de nevoie — să moară pentru apărarea României întregite și pe veci nedespărțite!

Reamintim lozinca, expresivă întru toate, a stelei noastre naționale „Nihil Sine Deo”. Domnul de sus e întâia pază și scutul nostru suprem. Să respectăm deci toate *drepturile Lui* (individuale, familiare, sociale și naționale) ca să fie respectate drepturile noastre.

Și iată ocazia și locul de a saluta acțiunea „Agrului” (Asociațiune generală a românilor uniți.) „Agru” începe să desvolte tot mai mult o viață creștinească efectivă, întradevăr conștientă până la practica *tuturor* poruncilor dumnezeiești sau bisericеști și până la primirea sfintelor taine a pocăinței și împărtășirei cu *Isus eucharistic*.

Iată mântuirea neamului și a tineretului nostru. „Nu poți fi om deplin fără a fi bun creștin” deci și acela e mai bun român care e mai bun creștin. Conștiința întrece știința. D-ul E. Bucuța, reprezentantul guvernului la Congresul general dela Aiud — cu cuvinte de o rară elevație și experiență umană și națională — a închis discursul său cu: „Adveniat Regnum Tuum, Doamne” *Vie Impărăția Ta*. Iată împărăția pe care o așteptăm, la care trebuie să lucrăm cu toți (individual și colectiv) și fără de care nici o împărăție nu poate dura.

Revoluția nu vine... a venit — Propagandă prin presa bună

În Germania (și mai ales la Berlin) sunt șase milioane de Comuniști militanți: deci de trei ori mai mult decât în Rusia. (1) În

(1) Într'un singur an partidul comunist german a înaintat la autorități aproape un milion de nouă declarații de ateism militant (declarații făcute individual sau chiar colectiv.)

Bulgaria vecină sunt gata la orice lovitură. În China sunt 17 armate conduse de bolșevici. Republicile din America de Sud sunt pradă unor grupări de intelectuali comuniști militanți. Acum nu vine ci ne-a venit rândul căci n'am reacționat la timp sau cel puțin nu îndeajuns.

La Londra, (1) la Roma, (2) la Paris (3) s'a subliniat, cu îngrijorare vădită, noul plan mondial al sovietelor, plan de invazie antisocială și antireligioasă. pentru cucerirea lumii (și întâi și întâi a *Europei centrale*), Moscova vrea să formeze tot mai multe nucleuri sau grupuri de intelectuali „comunizanti” în fiecare capitală mare sau mică. Prin intelectuali (mai ales tineri) vor dirige masele ușor de embrigadate în zilele de criză sau de revoluție.

Și deoarece tinerimea e totodată mai generoasă și mai activă, mai idealistă și mai ușoară de condus (chiar de înșelat prin program ademenitor și aparențe mincinoase), bolșevicii vreau să recruteze, dintre tineri, pe propagandiști ateți și antisociali. Odată înarmați de „idealul lor materialist” și distructiv, ar face un prozelitism strașnic într-o lume cu mult egoism însă fără nici un principiu pozitiv și efectiv mântuitor. Și iată un nou motiv de a deplânge amar lipsa de formație doctrinală în filosofie și sociologie. Iată de ce cerem, ziari broșure, reviste cu directive precise și solide, capabile de a asigura pâinea adevărului la atâți tineri intelectuali hrăniți cu teorii goale sau pozitiv păgubitoare. Ce grozavă responsabilitate pentru cei cari nu fac ce-i în puterea lor pentru a sprijini generos și desinteresat orice presă bună.

Revista . . . pentru toți: Nici politică, nici confesionalism.

Deoarece s'au înmulțit simțitor abonații mai ales în capitala țării, de acum înainte numerele ordinare ale revistei vor apărea și paralel sau simultan cu numerele festive sau speciale. Așa vom face propagandă *doctrinală stăruitoare* prin o revistă totodată documentată și populară, variată și solidă, serioasă și distractivă, o revistă . . . pentru toți, fără nimic tehnic și totuși de inițiere la toate chestiile culturale cari se discută în societate bună și cât de puțin cultă. Să ne asigurăm această pâine a minții și a inimii!

A. M.

(1) The Universe

(2) Conferința documentată de Mgr. d'Herbigny

(3) La Croix. 7-XII-32

EROUL ZILELOR DE ASTĂZI

Viitorul preoților nostri și ... al nostru**Multe întrebări — câteva răspunsuri**

Proverbul spune: „dracul nu doarme”. — Lupta între binele și răul este continuă. Satana cu o suită întreagă și cu un aparat complet mereu aleargă, mișună și caută, unde să poată face vreo ispravă.

1. O întrebare: ce vom face, când satana își va muta la noi întreaga sa suită și întregul său aparat de distrugere?

Nu vreau să vorbesc în enigme, mă clarific deci numai decât, dar — nu din capriciu, ci în urma unei necesități psihice — iarăși prin o întrebare: cine este, ori cine sunt cei mai mari eroi ai timpurilor noastre moderne?

Păreră mea este, că alături de generalul Foch, Castelnuovo Gallieni etc. acel preot fără nume, care în suburbiile Parisului și ale capitalelor moderne, înarmat numai cu cuvântul adevărului și cu acel spirit de jertfă, care numai la un preot se poate găsi, a restabilit echilibrul sufletesc al acestor zeci de mii de proletari, cari în marea lor mizerie sufletească și trupească amenințau Parisul și cu el lumea întreagă cu prăbușire, — acel preot fără nume care în Rusia vremilor de astăzi de o neagră năpastă cu zâmbetul martirilor altor vremuri moarte moarte de martir, — acel preot fără nume care în munții noștri, pe șesurile noastre, în satele noastre nenorocite și în orașele noastre trufașe, neștiut de nimeni numai de bunul Dumnezeu, aleargă zi și noapte ca suflă să mântuiască pentru Cristos și în numele lui Cristos și cu puterea dela Cristos liniștește marea bătuță de vânturile ideilor subverzive și destructive, ce este sufletul omului de astăzi. . .

Acest preot fără nume este eroul zilelor de astăzi. . .

(1) În vederea luptelor viitoare și cu gând de a apăra drepturile Bisericii și ale lui Dumnezeu, reclamând plata preoților săi, dăm încă acest articol inedit, scris într'un timp de situație critică care se poate repeta în Aprilie viitoare (n. red.)

2. Care este *legătura* între aceasta constatare și între întrebarea pusă, că ce vom face, când satana își va muta la noi întreaga sa suită și întregul său aparat de distrugere?

Cred, că din forma, în care a fost pusă această întrebare, se poate vedea, că — satana este deja la noi în Tară, urmează numai să-și mute și suita și aparatul complex. Și când va fi complex acest aparat de distrugere al satanei?

Atunci, când Statul nu va mai da salar preoților. acestor umili eroi ai vremilor de pretutindeni!

În cartea lui Gabriel Palau „Creștinul activ” am citit următoarele cuvinte: „când lipsește credința, materia se rescoală și stăpânește oamenii și atunci oamenii trăesc ca animalele”.

Să nu ne sfiim a privi în fața realității: trăim ca animalele

3. Cum a ajuns omul veacului al XX-lea să trăiască ca animalele? Omul, care este admirabil în eforturile sale gigantice de a subjuga materia și de a devini stăpânul ei. Priviți laboratoarele: prin microscopul, care mărește microbii la 4-5000 mai mari își face cercetările ca pe lumea microbilor să zidească o lume de giganți. Cercetează celulele ca să poată ridica stindardul vieții. Cu niște șuruburi mici pune în mișcare construcții gigantice și se pune la întrecere cu vulturii. Volume mari s'ar putea scrie despre toate aceste: o epopee nouă, modernă. Ori nu este uimitor, că omul cu cât fanatism își desface toate valorile, toate energiile fizice și psihice. Mereu scoate ceva din adâncul sufletului său și totuși rămâne individuum inefabile o lume ascunsă. — Ce distanță colosală este între capodoperele artei de azi și între figurile tocite și cioplite ale erei de piatră! Diferitele ramuri ale științei, facultățile, direcțiunile noi pe terenul artelor, toate sunt dovada dezvoltării veșnice a capacității omului.

Dece acest om superb trăește astăzi ca un animal? Care este puterea ascunsă, care a știut să-l târească la nivelul, care este egal cu băligarul cel mai scârbos? Unde se găsește veninul, care otrăvește sufletul omului de astăzi și-l omoară?

4. Pe coloanele ziarelor, pe cari zilnic le cumpărăm, în revistele pe cari le abonăm cu banul câștigat cu sudoarea fețelor noastre și în cărțile, pe cari le dăm în mâinile copiilor nostri.

Nu este o întâmplare că în fruntea întrebărilor mele am pus întrebarea alarmantă: ce vom face, când satana își va muta întreaga sa suită și întregul său aparat de distrugere la noi în Tară și n'am vânat după efecte ușoare, când am afirmat, că satana este deja în mijlocul nostru iar suita lui întreagă și aparatul său complet va fi mutat la noi atunci, când preoții noștrii vor fi lăsați în drumuri, ci am voit numai să arat un lucru, care este în strânsă legătură cu aceasta problemă arzătoare și cu problema presei la noi, în România și — ca un copil, pe care în urma unui accident suferit pe neașteptate îl copleșește plânsul, în urma căruia numai rapsodic sughițând și la aparență fără legături logice știe să spună ce-l doare — întreb, dacă a putut să citească cineva dintre noi în oarecareva organ al presei din România (afară doară de presa eminentă creștină) cel puțin un singur cuvânt de protestare împotriva loviturilor, pe cari le îndură Biserica în special și idea religioasă în general în această Tară mult încercată? Trebuie un tablou mai tragic, decât acesta: se cioplesc lemnele, din cari se va construi crucea, pe care vor să-l restignească acest nenorocit popor român și nu este nimeni, dar nimeni cine cel puțin să-l facă atent, că este condamnat la moarte — așa dupăcum se face acest lucru chiar și cu cel din urmă criminal.

5. Întreb: nu suntem noi cu toții adânc convinși de importanța problemei, nu suntem noi firm convinși, că acest popor bun, care este poporul român și care a știut și știe să-și lege soarta de soarta Bisericii din care are norocul să facă parte și existența de existența preoților săi, pe cari știe sa-i iubească, ca un singur trup s'ar ridica împotriva tuturor machinațiunilor satanei, dacă ar fi cine să-l lumineze și dacă ar exista modalitatea prin care și cel din urmă țaran să se edifice asupra importanței problemei? Întreb: nu avem adâncă convingere, că acest popor este capabil de orice jertfă pentru Biserica sa și pentru preoții săi? Întreb: nu avem ferma credință în nobleța și curetenia sufletului acestui popor, care ar fi capabil, dacă s'ar pune în fața unei posibilități ca să dovedească aceluia, cari s'au pus în serviciul satanei, că pe el nimeni și nimica, nici chiar moartea nu-l poate despărți de Cristosul său, de Biserica sa și de preoții săi!

6. Dar pregătit este acest popor pentru suprema jertfă, cari i-se vor cere? — Nul!

7. Cine poartă vină?

Noi intelectualii! Și în primul rând, în ce privește problema din speță, intelectualii laici sau mireni.

8. Pentru ce?

Pentru că preoții sunt direct vizafați, deci cuvântul lor s'ar restălmăci ușor, iar noi laicii intelectuali nu știm care este punctul de gravitate a vieții noastre. Pentru că suntem zăpăciți. Pentru că copilul, elevul, studentul, profesorul, mediul, avocatul etc. etc. gârboviți alergăm sub povara intelectualismului exagerat și nu știm să privim spre cer!

Pentru că ne lipsește credința și am lăsat ca materia să se rescoale asupra noastră și să ne stăpânească și deaceia — trăim ca animalele!

Pentru că suntem lași. Suntem poltroni, cari ne ascundem și dacă suntem surprinși de dușman, lăsăm să ni-se taie limba, numai ca să ne scăpăm viața!

Un exemplu — Limba noastră.

În cartea părintelui iezuit L. Müller „*Cele zece porunci*” am citit, că în spitalul orașului Bonn a fost internat un grav bolnav, un biet muncitor care suferea de cancer la limbă. Medicii au constatat, că numai o intervențiune chirurgicală rapidă îl poate salva pentru viață. Și când chirurgul să se apuce să-i facă operație se oprise pentru un moment și a zis bolnavului: „Omule bun să iai la cunoștință că din momentul ce voi pune cuțitul pe limba ta, cât vei trăi, nici o vorbă nu vei mai fi capabil să pronunți. Dacă crezi deci, că ai încă ceva de zis, spune numai decât? — Omul s'a pus pe gânduri. Ce să fie ultimul său cuvânt în această viață? Doar ar fi bun un cuvânt de încurajare soției sale bune, ori drăgălașilor săi copii să-le trimită o ultimă povață ori un ultim adio. Și în tăcerea sărbătorească ce încunjura masa de operație a rostit următoarele cuvinte: „laude-să Isus Cristos”.

9. Suntem noi mai mici de suflet decât acest biet om?

Sunt convins că nu. Și situația noastră momentană încă nu e mai puțin gravă decât cum a fost a lui. Ori și mai gravă. Pentru că nouă nu chirurgul vrea să ne taie limba — ori preoții nu sunt limba Bisericii — ci călăii. Călăii cari prin aceasta sufletele vreau să ni-le omoare. Avem datorința se semnalăm tuturor pericolul iar călăilor să le strigăm, că sufletul acestui popor român nu se poate omori și că orice vor face, ultimul cuvânt tot al nostru are să fie în această luptă și acest cel din urmă cuvânt are să fie „Cristos!”

Alt exemplu: Dumnezeu răzbunării.

În timpul revoluției franceze se organizau goane adevărate după preoții Bisericii, cari se ascundeau. În anul 1793, s'a întâmplat că Brassac, cârciumarul fără Dumnezeu al satului Chonches (Vendée) a întins o cursă diabolică preotului satului, părintele Guyader. El s'a prefăcut, că este grav bolnav, s'a pus în pat, a ascuns doi jandarmi sub pat, iar pe soția sa — care era de altfel autora morală a întregului plan criminal a pus-o ca să vestească prin sat, că el ar dori să fie provăzut cu sacramentele muribunzilor. Părintele Guyader apare numai decât. Se grăbește la pat și prinde mâna pseudo-bolnavului. „O, de ce m'ați chemat așa târziu” — zise el — i-se răcise deja și mâinile, murise de mult! Și moare râsetul pe buzele soției și ale jandarmilor, cari ieșeau ca să pună mâna pe preot, când și dânși constată, că în pat zace un cadavru. Recunoașterea spontană a prezenței Dumnezeului răzbunării a sguduit cu mult mai intensiv jandarmii, decât să fi cutezat să pună mâna pe preot. El a mers în pace, iar mai târziu fața femeiei a fost complect distrusă de cancer și de foame ar fi murit, dacă chiar părintele Guyader nu ar fi susținut-o.

10. Care este superlativul sublimului în aceasta întâmplare?

Pentru noi în spetă eroismul preotului, care fără șovăire și-a părăsit ascunzișul și a mers să-și facă datorința, cu toate că a știut bine, că-și pune în joc viața.

Ascunși suntem și noi. Prea ascunși dinaintea problemei salariilor preoțești. În primul rând noi laicii intelectuali. Și credincioșii de rând, dar aceștia în lipsă de cunoștință de cauză.

Tăcerea noastră este însă păcătoasă. Prea intensivă este aceeași tăcere a noastră! Prea facem pe chinezul! Și prea nu ne șade bine!

Să ieșim deci din întunec! Și să ne deschidem gura! Cel puțin atâta! Și să ne pregătim sufletele și să pregătim sufletul întregului popor român pentru suprema jertfă. Ca să nu ni-se taie limba. Să murim mai degrabă, decât să lăsăm ca materia — căci e vorbă de materie, de cele materiale — să ne stăpânească și să trăim ca animalele. Și materia atunci e stăpână peste suflet, când sufletul nu vrea să dea bucuros cele materiale acestora, cari merită mai mult ca oricine și cari sunt în primul plan preoții!

Dacă facem ca sufletul întregului popor român să fie pătruns de importanța acestei probleme, atunci — satana va fugi din Țara noastră cu întreaga sa suită, pentru că — înzădar — nu-i place mirosul de tămâie.

Și mai ales nu-i place, dacă laicii varsă tămâia în cadelnița preoților! Pentru că știe, că tămâia dată bucuros, din suflet și de bună voie, are un fum care se ridică până în cer. Și — înzădar — nu-i plac nici legăturile directe cu Cerurile!

Dr. A. Fântânar avocat.

CAMIN FERICIT

*Din zori de zi și până'n noapte
 Maria și Iosif muncesc,
 Sub ochii dătători de bine
 Ai Fiului Dumnezeuesc.
 Și clipele se scurg ușoare
 Ca undele pe sân de lac,
 De pace, spor și fericire
 E plin căminul lor sărac.
 Iar când îi frânge oboseala,
 Se 'ndreaptă spre Isus cu dor,
 Și 'ntr'un sărut, ce-I pun pe frunte
 Ingroapă toată truda lor.*

Din: Boabe de tămâie. Fr. Ion M. Gârleanu.

NUVELĂ

Călătoria micului Hozael.

Pe malul lacului Ghenezaret, la Capernaum, Isus, înconjurat de ucenicii săi : Petru, Andrei, Iacob, Ioan și Matei, propovăduia vestea cea bună.

Din când în când copiii, cari se jucau în port, se apropiiau din curiozitate, se strecurau printre cei mari și se lipeau de haina Profetului, seduși de aerul său de blândețe și de armonia glasului său.

Cei mai mulți nu aveau pe trupușoarele lor plini de praf, decât o fășie de lână de culoare închisă și pe cap scufii de un roșu decolorat. Ci unul dintre ei era mai curat și mai bine îmbrăcat. Era Hozael, băiețuș de zece ani, copilul unui negustor bogat, cu numele Joed, care era și fariseu.

Copilul, nu prea supravegheat de-o mamă nepăsătoare, fugea adesea de-acasă, pentruca să vagabondeze cu strengarii, de pe stradă ; părea ciudat ca un tată atât de corect, să aibă un copil cu închinări atât de independente și așa de puțin dificil în alegerea tovarășilor.

Nemișcat, în mijlocul cetei sgomotoase de copii — Hozael privia pe Isus cu admirație.

Petru voi să goniască pe copii — crezând că ei supărau pe Stăpânul său. Ei fugiră sub ghionturi, dar Hozael rămase. Și Isus zise :

— Petre, nu faci bine. Lăsați copiii să vină la mine.

— Vezi — zise Hozael către apostolul cel aspru. — Isus adăogă :

— Căci împărăția lui Dumnezeu este a acelorora, care seamănă cu ei. Și Hozael se simți mândru cu toate că nu înțelesese prea bine. El apucă pe Profetul de o cută a hainei sale albe și nu-l mai slăbi.

Spre seară, Isus și ucenicii Lui se urcară în bărcile de pescuit și ridicară pânzele. Voiau să ajungă, înainte de-a se înopta, la un mic golf adăpostit — unde știau că vor putea dormi bine, sub sicomori.

Cum plutiau — Petru descoperi pe Hozael adormit după un morman de funii. Il apucă de ureche ;

— Iarăși tu ! Cum ai ajuns aci ?

Copilul răspunse :

— M'am strecurat în barcă după Invățător, căci mi-e drag și nu mai vreau să-l părăsesc.

Isus, auzind aceste cuvinte, se apropie și zise zâmbind.

— Hozael, va fi cel mai mic dintre apostolii mei.

Petru mormăi ceva, apoi se înduioșă. El întrebă pe băteșă cine erau părinții lui.

Hozael spuse cum îi cheamă și că locuiau la Capernaum. Dar era prea tîrziu ca să trimită pe copil înapoi.

Din fericire — a doua zi dimineța, ucenicii întîlniră pe țărnam negustor de mărunțișuri, care se ducea la oraș. Il însărcinară să liniștiască pe părinții lui Hozael, și să le spue că copilul le va fi adus, îndată ce Invățătorul își va fi isprăvit călătoria de predicare, pe care o începuse în jurul lacului.

Hozael petrecu două săptămâni minunate cu noui săi prieteni. Uneori pluteau pe lac, alteori mergeau dealungul malului, din sat în sat, pe căi marginite de lămâi și de smochini.

Făceau amiazi lângă fântâni. Aerul era atât de ușor, atât de dulce, că te simțiai fericit numai respirându-l. Întîlniau păstori cu turmele, femei care purtau urcioare, căruțe cu negustori, uneori litiera unei dame române, soția vreunui mare funcționar. Uneori se culcau la prieteni, alteori în vre-un han, adesea sub cerul liber.

Isus vorbea în piețe și vindeca pe bolnavi. Mulțimea îl urma cu urale. Lui Hozael îi plăcea această viață rătăcitoare, liberă și variată.

El cunoscuse pe Maria, mama lui Isus, și pe Salomea, mama lui Iacob și a lui Ioan. Cele două femei văzându-l drăgălaș și blînd, îl îngrijiau ca niște mame. Ele-i cercetau îmbrăcămintea, îl găteau, îl desmerdau în mii de chipuri.

* * *

La nunta dela Gana, Hozael petrecu minunat. Curtea din dosul casei era împodobită cu flori și ghirlande. Mesele erau încărcate cu siropuri, prăjituri și fructe, din care invitații luau ce le plăcea. Muzicanții cântau cât puteau — acompaniindu-se cu lautele. S'a băut un vin minunat, pe care Isus l-a făcut din apă. Seara Hozael era cam amețit și-a adormit cu mare greutate pe brațele Mariei.

Dar nu era sărbătoare în toate zilele. Când ceata nu mai avea nimic de mâncat, Petru și Andrei, se scoborau la lac, deslegau barca și aruncau mreșile. Lui Hozael îi plăcea să îngrămădească în coș, peștii de argint și smarald, dar totuși întrebă:

— Oare sufăr? — O nu, nu! — răspundea Petru . . .

Într'o zi pe când ceata lor se oprise într'un orașel, Hozael rătăcind pe străzi, trecu prin fața unei case de unde eșiau gemete și cântări de îngropăciune. El intra să vadă ce-i acolo

O fată tânără era întinsă moartă pe un pat. Camera era plină de bocitoare voalate și de cânăreți din flaut. — Lângă pat, un căpitan în haine militare frumoase, plângea și suspinele sale făceau să sune lamele mobile din zaua sa.

Hozael înțelese că acela era tatăl. Se duse spre el și-i zise cu încredere:

— Cunoscut un prooroc — care ar putea să-ți redea fica. Amărăciunea omului era atât de mare — încât primi nădejdea pe care i-o aducea copilășul. Hozael îl conduse la Isus. Isus veni, apucă pe fată de mână și ea se ridică. Iar Hozael găsi că aceasta era foarte natural.

După ce cea înviată mulțumi lui Isus, tatăl ei îi spuse:

— Mulțumește-i și acestui băiețuș — căci el m'a dus la Domnul.

Fata sărută copilul. Iar faptul că Hozael luase parte și el la minune — îi atrase un fel de considerație din partea ucenicilor lui Isus.

Și Petru, care îl iubia din ce în ce mai mult, îi făcu din scândurele, din bețe din capete de sfoară și din bucăți de pânză o mică barcă, întru totul la fel cu cele mari, și care plutia foarte bine pe apă

Oridecâteori Isus vorbea mulțimilor, Hozael sta nemișcat și ca în extaz.

— Învățătorule, zicea Petru, s'ar zice că te înțelege, cu toată vrâsta lui fragedă.

La care Isus răspunse într'o zi:

— Și de ce nu? Sunt flori cu caliciurile mari și sunt flori mici; toate primesc deopotrivă roua dimineții și fiecare primește atât cât îi trebuie.

Când Isus și ucenici săi, sfârșiră călătoria, Petru duse pe Hozael în casa tatălui său Joed. Copilul fu certat cu asprime, dar pentru că părea că nu pricepe care-i este vina, îl lăsară în pace.

A doua-zi totuși, tatăl încercă să-i deștepte amorul propriu:

— Nu ți-e rușine să rătăcești pe drumuri cu vagabonzii și cu oameni fără căpătii.

Hozael, căruiă nu i era deloc rușine, răspunse :

— Aceia sunt oameni foarte buni, cu cari nu-ți se urăște niciodată și care cunosc împărăția lui Dumnezeu.

— Impărăția lui Dumnezeu? Ce-i aceea?

— Este acolo, zise copilul unde e frumos și unde toată lumea este bună.

Câteva zile după aceea, tatăl său îi aduse ca dascăl pe un scrib dela sinagogă. Dar Hozael nu voia să lucreze și la toate doje-nile opuse o inerție liniștită care părea sigură de drepturile ei.

— Dacă nu vei lucra, îi zise tatăl său, vei muri de foame, când nu voi mai fi eu, căci cine te va hrăni, spune-mi? Și cine te va îmbrăca? Trebuie să muncești ca să trăiești!

— Pasările cerului, răspunse Hozael, nu seamănă și nu seceră, ele nu adună nimic în hambarele lor, dar Tatăl nostru cel din ceruri le hrănește. Crinii țarinei nu torc, și totuși Solomon cu toată slava sa, n'a fost niciodată îmbrăcat ca ei.

— Dar tu nu ești, zise Joed, nici crin, nici pasere, ci un copil rău.

Intr'alta zi, Hozael fiind singur acasă, lăsa pe cerșetori să între în curte, se duse apoi în odaia mamei sale, luă un pumn de bijuterii și le dădu săracilor.

La întoarcere, mama îl surprinsă pe când făcea aceasta și începu să strige :

— Tu nu știi, mamă, zise cu gravitate Hozael, că învățătorul ne poruncește să dăm averea noastră săracilor?

Cerșetori păreau să fie cu totul de aceeaș părere. — Numai cu greutate au putut fi convinși să dea înapoi bijuteriile. Ba multe din ele lipsiră când a fost să le numere.

Altădată Joed zări pe Hozael în grădină cum se juca cu alți tovarăși de aceeaș vârstă. El se opri să-i priviască și văzu cum doi copii purtau pe brațe pe un al treilea și punându-l în fața lui Hozael ziseră :

— E paraltic!

Hozael își purta mâna peste fața lui zicând grav :

— Ridică-te în numele Tatălui care este în ceruri.

Și paralizatul începea să sară.

— Ce faceți acolo, zise Joed.

— Ne jucăm de-a minunea, răspunse Hozael —

— Fă-mi plăcerea, zise Joed, să te joci mai bine cu mingea sau de-a ascunsul.

A doua zi, Hozael spuse că el se plictisia și că va muri negreșit dacă nu-l vor lăsa să se întoarcă la Rabbi

— Iar vrei să ne părăsești, nenorocitul, zise Joed.

— Învățătorul ne spune, răspunse copilul, că omul trebuie să părăsească pe tatăl și pe mama sa și să-i urmeze Lui.

— Asta-i grozav, zise tatăl.

— Atunci tu nu ne mai iubești, gemu mama.

— Vă iubesc, răspunse copilul, cu inima grea, dar iubesc și mai mult pe Rabbi.

De data aceasta micul Hozael fu bătut, lucru care spori, pentru moment, pietatea sa filială

* * *

Într'alta zi, însfârșit, Hozael zise pe neașteptate tatălui său :

— Tată, tu ești fariseu ?

— Da, dragă !

— Ce e oare un fariseu ?

— E un om care se supune legilor.

— Aș! De unde! Eu știu ce e un fariseu.

— Spune-mi atunci tu, ce, e dacă ești atât de învățat.

— Am să-ți spun numai decât, tată. Fariseu este un mormânt spoit.

Joed se gândi :

— Băiatul meu a înnebunit. Acest Isus i-a otrăvit cu totul sufletul. Voiu avea o explicație cu acest om.

Și se informă și află că Isus era la Ierusalim. El se duse să-l găsească și într'adevăr avu cu el o lămurire, care a trebuit să fie serioasă căci se întoarse convertit.

Apoi el își converti și soția și îndreptă cu blândețe aplicațiile pe care Hozael le făcea doctrinei Mântuitorului

Iar Joed, și femeia sa, și micul Hozael ajunseră sfinți însemnați cu toate că au fost uitați să fie trecuți în „Viețile sfinților“

Jules Lemaitre.

Legenda sfântului Christofor

Christofor, mai întâiu numit Reprobus, uriaș înalt de douăsprezece coți, a hotărât să nu servească decât pe cel mai mare rege al pământului. Un sihastru bun se ofere să-i îl facă cunoscut, cu condiția ca el să se țină ziua și noaptea pe lângă un fluviu repede, pentru ca să treacă pe umerii săi pe toți care voiesc să-l traverseze.

— „Înțeleg aceasta și pot să o fac“ zise uriașul, și, desrădăcinând mai mulți arbori, el își zidi o colibă pe țărmul apei. Apoi, luând drept baston un arbore mare desrădăcinat, despuiat de scoartă și de crengile sale, mergea și venea pătrunzând razna prin fluviu, ducând, și aducând călătorii pe umerii săi.

Dar, într'o noapte pe când veghea așteptând vre-un pelerin răătăcit, căci noaptea era furtunoasă, aude o voce de copil care-l chiamă cu un nume necunoscut lui. El iese și nu află pe nimeni. Intră din nou în casă cu totul mirat. Cineva îl chiamă încă odată. Se reîntoarce, iarăș nimeni; reintră. — „Cristofore, vino de mă trece,“ — relună vocea: și uriașul de data aceasta, află un cupilaș pe țărm, alb ca un crin și așa de rumen ca un trandafir lăcrămând la soare. Atunci, înțepenind umărul său tare, îl urcă și-l duce. Sub ei valurile, în noapte, făceau spumă și sgomot urcându-se până la brăul statuiei sale uriașe. Deodată micul copil deveni așa de greu, că atât puternic cum era uriașul nostru se îndoii ca un paiu. Cu greu scăpă din râu. În sfârșit ajuns și punând copilul pe țărm zise: „Copile, eu pentru ca să te duc petine, m'am obosit mai mult decât pentru oamenii cei mai mari. Când sub greutatea ta am trecut apa, îmi părea că duc lumea întreagă pe spatele mele.“

— „Tu ai dus mult mai mult“ zise copilul.

„Eu sunt Acela pe care L-ai căutat și pe care L-ai așteptat, continuă copilul al minunei, reține bine numele meu, mă numesc Isus Cristos. Eu ți-am apărut slab și mic ca copil, pentru că îmi place a triumfa în slăbiciune, chiar prin această slăbiciune plec capul celor tari. Eu te-am botezat în această apă unde te-ai adâncit noapte, și de azi înainte nu te vei chema mai mult Reprobus, căci hula ta s'a șters: te vei chema Cristofor, ceea ce înseamnă purtător al lui Cristos. Plantează aici bastonul tău, și eu îți voi da un semn al puterii mele. Apoi mergi prin lume și fă bine: ne vom regăsi într'o zi . . . în fericirea cea vesnică.“

O JERTFĂ REGALĂ

Ferdinand al României ⁽¹⁾

Acest principe atât de bine instruit, menit pentru viața pașnică din singurătatea unui domeniu seniorial, iubitor de plimbări lungi, botanist, iubitor de autori latini și nedorind altceva pe lume decât să poată ceti în voie, neîntrerupt de nimeni, se pomeni de pe o zi pe alta în cea mai stranie dintre situații: aceea de a fi rege într'o țară străină. El, căruia i s'ar fi potrivit atât de bine aceste cuvinte ale Sfântului Ioan: „Va fi numit credincios și adevărat”, el va trebui să se prefacă, să mintă, să susție lucruri pe cari el însuși nu le crede, și aceste neadevăruri necesare îl vor urmări în toate faptele vieții sale, până la moarte. El va trebui să pretindă că nu e german, ci român; el, catolicul atât de convins, va trebui să pretindă a fi protectorul unei biserici schismatice; va trebui mai cu seamă să pretindă că e mai mult decât un om, și aceasta, dintre toate prefăcătoriile, va fi pentru sufletul său cinstit cea mai dureroasă dintre toate. Când o tânără americană care-l pândea în pădurea din Sinaia, sări într'o râpă, gata să-și rupă gâtul, numai ca să aibă cinstea de a strânge mâna unui rege, îi scăpă acest strigăt: „dar nu sunt decât un om!” Această timiditate de neînvinc, care îl face să umble pieziș, care-i dă fiori reci și fierbințeli, care-l face să clipească din ochi și să strâmbe din gură, care-i impune o mimică neînțeleasă, este manifestarea exterioară a strâmtoarei în care i se abate sufletul. Această stânjeneală groaznică este mărită de sentimentele pe care le ghicește la toți aceia cari se apropie de el. Se știe neînțeles, ridicol în ochii lor, și în același timp îi vede grăbindu-se, inghesuindu-se, aplecându-se ca să-l servească. Și-i e rușine pentru dâșii, mai mult decât pentru el. Dacă roșește atât de des, și până la urechi, cine ar ghici că-i e rușine pentru alții? El s'a născut cu sentimentul demnității umane, și aceasta e îndestulător ca să nenorocească pe un rege.

(1) Vezi „Observatorul” an. V N. 4 p. 172-177

Umbră și lumină

În primăvara aceea petrecută pe țărmul mării, când m'a ales tovarășă de plimbări, cu toată copilăria mea, eram ca celelalte, o ingrată, atrasă numai de aparențe! Cu toate că-mi plăcea să merg cu el la pescuit, cu toată blândețea, cu toată bunătatea sa, cu toate că orânduise, numai ca să-mi facă plăcere, o prinsoare de raci, a cărei amintire și azi mă face să zâmbesc, îl iubeam puțin, pentru simplul motiv că-mi era mai dragă soția sa, Prințesa Maria. Această ființă strălucitoare, de sigur cea mai frumoasă principesă, și poate cea mai frumoasă femeie din Europa pe timpul acela, era făcută parcă anume ca să eclipseze. Îmi dau seama, cu trecerea anilor că și ea a ajutat la împlinirea soartei, prin contrastul dintre orbitoarea-i vecinătate și umbra pe care acest om o căuța pentru jertfa sa. A fi soțul reginei e un rol greu de jucat, chiar când ești regele. L-a deținut timp de treizeci și șase de ani, și a fost recunoscător până la sfârșit aceleia care-i lăsa lui toată umbra, pentru că ea era lumina. La Constanța în timpul acelor vacanțe când vedeam zilnic pe Principele Ferdinand, îi câștigasem prietenia mulțumită calității de care am vorbit: nu eram decât o copilă. Când crescui în vârstă, el îmi arătă aceeași prietenie, pentru că se obișnuise cu mine și pentru că era credincios, de o credință minuțioasă, credincios în totul și mai presus de toate, credincios ființelor, obiectelor, amintirilor, obiceiurilor, oricărui lucru ce fusese vreodată ales de el, iubit sau cel puțin îndurat de el, până într'atât încât suferea tirania unui servitor bătrân, mirosul rău al unui câine, lipsa de confort a unei camere vechi; și tocmai acestui credincios îi va fi cerută suprema necredință . . .

Victima conștientă

Să aleg acum printre amintirile mele, impresiile cari se îngrămădesc, înmulțite de ani. Voiu alege întâmplările și împrejurările care m'au izbit cel mai mult, care au contribuit mai cu putere la revelația târzie pe care am avut-o despre caracterul său, la convingerea finală la care am ajuns că el a fost această victimă conștientă căreia trebuie, la urma urmelor, să-i dau în mintea mea numele care înspăimântă: un martir.

Printre aceste întâmplări, sunt unele mari, tragice, și altele care vor părea neînsemnate și chiar hazlii; toate au contribuit să formeze în mine această convingere, pe care o știu acum împărtășită de un popor întreg.

Mi-aduc aminte de o defilare a trupelor pe dinaintea Regelui Carol. Regimentele defilează în „ordinea admirabilă” prevăzută de regulamente; cavaleria vine cea din urmă; în fruntea ei, Principele Ferdinand, pe atunci inspector general al cavaleriei. Doamnele se agită în tribune: toată lumea așteaptă să vadă trecând pe moștenitorul tronului. El apare. Și când a sosit momentul să pornească la galop, să-și întoarcă pe jumătate calul și să se prezinte cu sabia la umăr în fața regelui, acest călăreț mediocru își ia rău avântul și nu izbutește să facă această ispravă ușoară pe care toți generalii au făcut-o înaintea lui. Pe asfaltul acoperit cu nisip, calul se împiedică, se rostogolește la pământ și-l târăște și pe dânsul. Jandarmii pedestri sar în ajutorul călărețului cu prefectul de poliție în frunte. Nepăsător, nemışcat în sea, fără să-și întoarcă măcar ochii, Regele Carol continuă să primească defilarea. Două, trei aplauze, mai grozave decât tăcerea, se aud când Principele se ridică neatins, dar nemaivăzut de palid și de abătut. Mulțimea nu-l iubește, nu-l admiră. De câte ori apare în public, displace sau prilejuește râsul. Se povestește că în cursul unei cerc nonii, la catedrala catolică, o rază de soare nechemată străbătându-i urechile mari, le roși ca para focului . . . El are acest cusur neobișnuit la Români: urechi mari, deslipite de cap. Lumea răutăcioasă se gândește la regele Midas. . . . Pentru popor, este un cusur ovreesc. Și marea-i stângăcie, mersul șovăitor, vor face să se spuie că-i place băutura. Din frumusețea atât de repede și de tot trecută, am spus că nu mai rămăsese nimic. Când l-am cunoscut, avea fruntea joasă, brăzdată de sbârcituri premature; părul crescut după boală nu mai era blond, ci de un castaniu spălăcit amestecat cu cenușiu; obrajii trași; ochii albaștrii obosiți, străluceau nemișcați printre pleoapele înroșite; barba nu era frumoasă; mustățile îngălbenite de tutun, atârnav în jos; mersul, mișcărilor sale erau smucite; șoldurile prea mari, purtau un

trunchi'u prea scurt; avea un trup scund și picioare lungi, ce-eace-l făcea să pară mic la stat când era la masă, călare, în trăsură sau la teatru. Era înalt, numai când stătea în picioare, și meseria sa voia ca să fie văzut mai întotdeauna așezat pe scaun. Am spus că nu rămăsese nimic din frumusețea sa? Am fost nedreaptă; rămânea ceva: avea cele mai frumoase mâini de pe lume. Lungi, spirituale, prinse ca niște flori de tulpină, le vedeai alunecând aveau pe mânerul spadelor spaniole, pe catifeaua dalmaticelor. Dar mâinile acestea neprihănite erau făcute mai de grabă ca să ridice sfântul potir decât ca să poarte armele. Impreunate, ele îți aminteau săgețile unei catedrale gotice; strânse, primeau potirul; deschise, așteptau cuiele. Sfinte mâini ale Regelui Ferdinand, nu vă prefaceți în jărână fără a fi fost binecuvântate!

Botanist și poliglot

Il revăd în grădina sa, culegând trandafiri și căutând să nu facă rău trandafirului. Avea metodele sale și o pereche de foarfeci speciali, care menținea floarea tăiată într'un mic clește. Il revăd și acum în timpul plimbărilor noastre prin munți, dându-mi lămuriri asupra florei alpestre. Ce dragi îi erau plantele sălbatice! Aceasta era pentru dânsul mai mult decât un capriciu, mei mult decât o înclinare sau o manie trecătoare: era o adevărată patimă, adânc cugetată. Cunoștințele sale botanice depășiau cunoștințele obișnuite ale unui profesor și se apropiau de erudiție. Dar el le ascundea, cum ascundea orice superioritate. De mult pricepuse deosebirea dintre dânsul și cei ce-l înconjurau, această distanță de nestrăbătut pe care educația o pune între oameni, și întristat de a fi măsurat întinderea avantajului său, îl ascundea ca să nu jignească pe nimeni.

Toată grija oamenilor de a scoate în evidență ceace știu, el o pune în a-și ascunde știința. Prefăcut, din umilință, el simula neînteligența. A trebuit ca, în timpul unei călătorii în Dobrogea, să întâlnească pe un botanist strângând plante, ca să-l auzim avântându-se într'o pasionantă enumerare de nume latine, care făceau pe ignoranții din suita sa să pufneas-

că de răs. A trebuit ca pe când vizita săpăturile dela Histria, conduse de profesorul Pârvan, să se lase ademenit pe nesimțite și să descifreze sfârșitul unei inscripții grecești, ca să aflăm că știa grecește. A fost nevoie de o întâlnire întâmplătoare la Paris, și de o conversație intimă între Rege și Abatele Mugnier, ca să mărturisească că știa limba ebraică; s'ar fi ferit s'o spuie dacă am fi fost mai mulți de față. Și numai întâmplător am aflat într'o zi că cetea pe Tolstoi și Dostieivsky în rusește. Câteodată, față de un străin care-i câștigase încrederea, se trăda singur.

„— Știi de ce mi-a vorbit Regele, în audiența mea de rămas bun?” îmi spunea cu admirație d-l de Billy, ambasadorul Franței, părăsind Bucureștii pentru Tokio: „despre meritele poeziei lirice japoneze, comparată cu poezia lirică chineză!”

Acest diplomat cărturar era unul din pușinii străini cari descoperise valoarea Regelui. Atâtea calități rafinate ale spiritului, cultivate pentru lungi ore de răgaz, pentru vaste biblioteci de castel, nu-și găseau întrebuințarea în timpul și locul unde a trăit. Și el o știa. Știa că frumoasele-i cunoștințe vor fi disprețuite de cei din jurul său, și, deoarece în ochii săi ele erau demne de respect și de iubire, nu voia să le pună în primejdie de a fi văzute de profani. Obiceiul ce-l luase de a nu spune nimic din ceea ce-l interesa cu adevărat, de a nu vorbi niciodată limba gândurilor sale, sfârșise prin a-i da un tic de exprimare. Avea obiceiul să repete de câteva ori în șir cuvintele spuse de persoana ce-i fusese prezentată, accentuând fraza. Această deprindere era atât de bizară, încât străinii erau preveniți înainte de audiență; căci ar fi putut crede că e vorba de o păcăleală. . .

Principesa *Marta Bibescu*.

CALENDARUL SFINȚILOR (1)

Un frumos program și o realizare parțială

După subtitlul elogios pus de redacție, dăm următoarea „Prefață” unei cărți menite să facă mare bine, dacă e citită :

De ani de zile ocupându-mă cu redactarea de calendare, am simțit oarecare indemn de a cunoaște și însămnăta, viețile sfinților, arătați în zilele corespunzătoare de peste an.

În scopul acesta am răsfoit Mineiul bisericii noastre orientale precum și Breviarul bisericii latine, luându-mi notițe. Apoi am trecut la volumele lui Zalka J., A Szentek Élete (prelucrate după Bolandiști) și la Tit Bud, Viața Sfinților (Gherla, 1897), o lucrare prețioasă (dar cam învechită ca limbă și ortografie), scrisă mai ales după Mineiu și Zalka. Între timp începuseră să apară esceleanta revistă lunară franceză „*La Revue des Saints*”, închinată exclusiv hagiografiei, pe baza celor mai autentice izvoare (Paris, „Bonne Presse”).

Din toate aceste făcându-mi extrase și însemnări, m'am trezit că pot compune :

1. un Sinaxar în ediție mică, populară, numindu-l CALENDARUL SFINȚILOR ; și

2 un SINAXAR mai mare, cu date mai bogate.

Încep de astădată CALENDARUL SFINȚILOR. Va apărea în 4 volume cuprinzând pentru fiecare zi, pe scurt, cel puțin biografia (viața) unui sfânt, fie din calendarul oriental, fie din cel romano-catolic. Pentru multe zile, sfinții coincid, cad deodată, în ambele calendare.

Atârnă dela primirea ce o va întâmpina acest Calendar, dacă voi putea scoate încurând și SINAXAR-ul pentru cetitorii mai cărturari.

Pe urmă mi-ar plăcea să public un volum cuprinzând învățămintele, ce le putem scoate din viețile sfinților, cu aplicare la zilele noastre, când ne cultivăm prea exagerat mintea și trupul, în paguba vieții simple și evlavioase, care singura ne poate face mulțumiți și prin urmare fericiți.

Gavr. Todica

(1) ed. „Sf. Unire” — Blaj 168 pag. — 26 lei.

F E M E N I S M

Femeile Bibliei

de cardinalul Faulhaber.

Cântarea Anei.

Momentele mari ale istoriei biblice, triumfurile mari în viața națiunii, momentele importante în viața persoanelor epocale, adeseori s'au ficsat în cântări, de pomenire pentru generațiile următoare. Mai ales în momente de acelea, când mâna Domnului sfâșie velul de doliu, și încinge poporul cu brâul bucuriei, se ating coardele harfei și se întonează câte o cântare de mulțumită Domnului, Mântuitorul lui Israel. Așa a eternizat s. Scriptură într'un monument literar și ceasul acela serbătoresc din Silo plin de însuflețire religioasă și de fericire de mamă, în viața Anei. (2. 1-10.) E o cântare de bucurie, care ar putea fi și în cartea psalmilor, un „Mărește suflete al meu” . . . al femeilor dinainte de Hristos.

Forma artistică a acestor cântece de laudă, firește, nu se poate măsura cu măsura poeziei de azi, tot așa cum sanctuariul din Silo nu se poate asemena cu tehnica arhitecturii moderne. Strofa dintâi a imnului, ca introducere, se ridică evident peste celelalte; și cele din urmă trei strofe sunt împărțite logic; dar peste tot construcția strofelor e lipsită de acea rotundime a ideilor, cari în alte poezii biblice așa de mult ne ușurează deosebirea strofelor. Versificarea ne arată, în mare variație, așa numitul *parallelism* sau rimarea logică a poeziei hebraice. Adecă aceeași idee se repeteste în al doilea vers cu alte cuvinte de cum a fost exprimată în cel dintâiu.

„Domnul împarte moarte și viață;

Trimite'n moarte și ridică iar.”

său se confirmă o idee prin revers, în forma unei antitese.

„Scutul celor eroi se înfrânge

Pe când cei slabi se'ncing cu tărie”

În forma străveche ebraică fiecare vers avea, verosimil, trei silabe accentuate; acest ritm a ridicării tonului, care se reducea probabil la tactul unui dans vechiu, era metrul poeziei ovrești. Ritmul și rimarea cuvintelor, cum e în poezia modernă, erau artificii necunoscute pe atunci. Traducerea unei poezii, după vorba lui Goethe, nici odată nu poate reda pe deplin frumuseța și tăria originalului, după cum dosul unui covor oriental nu poate reda toată frumuseța desenului și coloritului de pe fața covorului. Totuși pentru a da o probă de ritmul poeziei ebraice în original, punem aci patru versuri din oda Anei, în text original, însemnând și accentul pe cele trei silabe întonate ale fiecărui vers:

agará jaledhà schib'há

Cea stearpă e mamă a șapte

Werabbáth banim 'umbála

Pe când cea cu copii jelește

Jahwé memith umechajjé

Domnul împarte moarte și viață,

moridh schéol wajjá 'al

Trimite în moarte și ridică iar.

Oare într'adevăr Ana din Rama a cântat cântarea aceasta? — e o chestiune asupra căreia s'au făcut multe excepțiuni, abstrăgând de partea filologică. S'a zis, că anumite expresiuni, cuvântul despre zdrobirea arcului de războiu și despre durduitul asupra dușmanului ar fi în gura Anei celei pacinice și tăcute, prea războinice și nefirești. Ca și când n'ar fi vorba și în „Mărește suflete al meu” . . . de răsturnarea tronului tiranilor, și asta în legea cea nouă, în gura unei femei și mai pacinice.

Limbajul cu totul schimbat al Anei corespunde unei stări de lucruri cu totul schimbate. A doua excepțiune, observă cu mai mult temei, că cântarea cuprinde foarte puțin privitor la persoana lui Samuel și privitor la prilejul special, care i-ar fi dat poeziei naștere. De fapt cântarea nu ne dă nici un moment nou pentru caracterizarea Anei. Numai cât și alte multe cântări ale Sionului, mai ales psalmii, trece sub tăcere prilejul istoric, din care au eșit și în locul casurilor speciale;

personale, propovăduesc legile mari ale ordinii morale: aici providența lui Dumnezeu în istoria universală. De altfel strofa de introducere are și un colorit personal:

*Bucură-se inima mea în Domnul
Imi crește inima în Dumnezeu meu;
Mi se deschide rostul contra dușmanilor
Că eu mă bucur de mântuirea ta.*

Cuvântul de începătură: Bucură-se „Exultavit” în Vulgata, dă cu vioiciune tonul de bucurie, care stăpânește toată cântarea ca un „leitmotiv”. Ana de ani de zile a tot semănat în lacrimi; acum poate cu bucurie să întoneze cântecul secerișului, întocmai cum în zilele noastre, cântă diaconul în sâmbăta mare „Exultavit” pentru a face trecerea de la doliul vinerii mari la bucuria învierii de Paști. Bucuria ei izvorește curat din izvor religios; și repetiția deasă a numelui lui Dumnezeu, arată că bucuria ei e „în Domnul”. „Este timp de plâns, și timp de râs; este timp de a tăcea, și de a vorbi” (Pred. 3, 4. 7.)

Pentru Ana aj trecut timpul de a plânge, și a tăcea; acum se poate bucura și grăi; „se bucură inima ei și se deschide rostul ei contra dușmanilor”, — pe când Phenena, și ai ei, trebuie să amuțească. Ea „se bucură de mântuire”, pentru că Samuel al ei îi este o scrisoare vie a iubirii mântuitorului celui dumnezeesc.

Între strofele cele patru, cari sunt lipsite de orice colorit personal și devin astfel un catechism al adevărurilor religioase peste tot, cea dintâiu e un imn despre însușirile lui Dumnezeu.

2. *Nimenea nu e așa sfânt ca și Domnul
Nimenea nu-i drept ca Dumnezeuul nostru.*
3. *Dară nu vă făliți cu laudăroșie
Și cuvânt de rău să nu iese din gura voastră.
Un atotștiutor Dumnezeu este Domnul
El cumpănește și gândurile noastre.*

„Nimenia nu e așa sfânt ca și Domnul și nimenea nu-i drept ca Dumnezeuul nostru”. Sfințenia și dreptatea sunt însușiri și puteri dumnezeiești, cari garantează ordinea morală și așează pe cei ce o calcă la locul lor, mai curând ori mai târziu. Acești

paznici ai ordinii în lume nu vor suferi ca un miel să fie ținut multă vreme drept lup sau ca un lup să se fâlească multă vreme în haină de miel. Dumnezeu cel sfânt și drept nu judecă oamenii cu ochi trupești după aparențe exterioare, cum a judecat Heli pe Ana, când se ruga, ci ca atotștiutor Dumnezeu pune la cântarul dreptății sale și cele mai tănuite gânduri. Unui atare Dumnezeu omul nu-i poate răspunde, din omie una, de aceea să tacă ori ce vorbă lăudăroasă ori răutăcioasă. „Nu vă făliți dară cu lăudăroșie și cuvânt rău să nu ese din gura voastră“.

Cântarea se departă din ce în ce mai mult de la cazul particular din Silo și se ridică până la legile generale ale ordinii universale. În strofa 3, 4 și 5, dispăre cu totul persoana primă din strofa dintâiu, ca și persoana a doua din plural a strofei a doua; Domnul și stăpânirea lui în istoria lumii ia în stăpânire toate avânturile sufletului și ale harfei. În privința aceasta cântarea Anei e un exemplu clasic al poeziei ebraice, al cărei curs de idei isvorește din ideea divină și se revărsă în ea. Cea mai frumoasă strofă a modestei cântări este a treia:

4. *Scutul celor eroi se nfrânge
Pe când cei slabi se ncing cu tărie.*
5. *Cei sături se duc „cu ziua“ pentru pâine
Pe când cei flămânzi își isprăvesc robota.
Cea stearpă ajunge mama alor șapte
Pe când cea binecuvântată jeleşte.*

Idea unitară, care se exprimă în trei chipuri prin cele trei puternice contrasturi ale strofei, este faptul, că pe roata sorței și a vieții umblă și se schimbă una după alta: puterea eroică și slăbiciunea, bogăția și sărăcia, norococirea și nenorocirea. Eroi, cari se mândreau cu armele lor, ajung desarmați, și cei slabi se prefac eroi, sau pe cum se exprimă stilul intuitiv al bibliiei: „Scutul celor eroi se nfrânge, pe când cei slabi se ncing cu tărie“.

(trad. de Dr. E. Dăianu)

CALEIDOSCOP DE LITERATURĂ ROMÂNEASCĂ.

Două personalități, două romane biografice

de MIA FROLLO.

Am admirat totdeauna curajul și răbdarea domnului E. Lovinescu de a ține ani de-a rândul, în strada Câmpineanu, nr. 40, un salon literar. L'am admirat dar l'am priceput. Criticul, cum spune Remy de Gourmont, este un creator de valori. Criticul are din naștere o pasionată curiozitate pentru tot ce este fenomen literar și cum atât educația cât și mediul în care a trăit domnul Lovinescu, precum și firea lui contemplativă — spectator al vieții într'un fotoliu comod — nu i-a îngăduit frecventarea cafenelelor literare, fie chiar cele rari la noi, de bună ținută, a adunat firesc în biroul său pe scriitori. Și unde puteam fi mai bine decât în atmosfera lui de om de litere, unde fiecare carte era o amintire intelectuală viu gustată, rând pe rând, când nu era una cu dedicație entuziastă și grandilocventă de tânăr în fine ridicat pe arena literară, după ce-și făcuse debutul sub lumina lămpii șarpe și a licăririlor de priviri ajunse, indiferente, ironice sau numai curioase de noutatea literară pretipografică.

Desigur un salon literar, în plin București al secolului al XX-lea e departe de a avea ținuta unuia din sec. al XVIII-lea susținut de marchize prețioase. — Să zic foarte fine — ar fi un pleonasm, sau chiar cel din „Rue de Rome“, marșile lui, unde literatura simbolistă începu cu un de Heredia sau Henri de Régnier. . . Epocile de literatură cari s'au succedat în acest salon, cu începuturi foarte noi, marcând o etapă, pentru a ajunge oficiale și parvenite și dispărând atunci firesc dintr'o casă unde nu mai voiau să aibă nici locul recunoștinții, erau pentru maestru și un variat studiu de suflete, așa de variat, așa de pretându-se la momente pitorești biografice, cari descoperiau anumite mentalități, încât maestrul a lunecat dincolo de codul manierilor scriitoricești și a publicat memoriile cu caracter postum; dar care totuși dovedeau un curaj puțin comun, și o indiferență totală, boarească, de bună tradiție literară la noi, de ceia ce firesc era să vină.

Spectator și eu și spectator fidel a ce este mereu o ferventă prindere de literatură mereu nouă, nu voi vorbi prea mult de polemica iscată. . . Totuși voi răspunde acelor cari se vaită în reviste literare că au fost chemați la domnul Lovinescu, pentru a fi apoi aruncați

în posteritate cu toate slăbiciunile lor, că nu am avut niciodată impresia că li s'a cântat un clopot să-i adune. . I-am văzut venind de bună voe, dornici de prima consacrare literară, și că s'au desfășurat așa cum sunt și nimeni nu era obligat să-i înfrumusețeze pentru că au venit acolo. M'a revoltat numai o vorbă din articolul publicat în „Vremea“ de domnul Pompiliu Constantinescu: acea comparație cu „zid părăsit“. Am asistat și eu la evoluția critică a domnului Pompiliu Constantinescu susținut, încurajat și încă cu câtă căldură de Lovinescu și mi s'a părut curios că odată acest talent critic lansat și cunoscut și aiurea, nu a rămas lângă „zidul părăsit“, să vadă florile noi cari răsăreau din pământ și-i dedeau aspectul altei primăveri.

Toate aceste lucrări mărunte însă, cu noroiul lor firesc slăbiciunii omenești, se vor pierde. Ce este cu adevărat real va rămânea în viitor, atunci când și maestrul Lovinescu și noi cei din jurul lui vom fi umbre rătăcitoare aiurea . . . Domnul Lovinescu rămâne criticul unei epoci literare și conștient de aceasta își păstrează seninătatea trasă din clasicismul lui „son Violon d'Ingres“ — zic eu, păcat că nu s'a concentrat numai acolo, zic cei îndurerati de o atitudine așa de trecătoare, a unei opinii ce vrea, dar care e departe de a fi unica în literatura contemporană românească.

Alături de studiul celorlalte suflete, tot așa de obiectiv, ajungând chiar în a și exagera cusururile, domnul Lovinescu își trage rece și hotărât cu bisturiul până în fundul sufletului. În ultimele pagini din memorii își reconstruește atitudinea critică și cu romanul „Bizu“ aruncă o privire în toată viața-lui anterioară, urmărind firul muzical care i-a condus sensibilitatea prea vie și foarte des lovită deci.

Un roman biografic, unde o personalitate se povestește nu te atrage dela început, pentru emoția numai literară, o altă curiozitate foarte omenească te face să-i cauți momentele depănate, înfrângerile avute, retragerea sensibilității-rănită în odaia interioară a gândului pur, a detașării totale.

Mai ales acest lucru l-am urmărit la „Bizu“. . . Masca de inginer silvic în liniștea unei grădini construită cu flori tip, școală de grădinarie etichetată și perfecționată te surprinde, dar repede regăsești firul în acea evocare din copilărie a iul Bizu om — năluca, de la început pășind în viață cu pas ireal. Pricepi mai pe urmă de ce. . . Bizu s'a născut sub amenințarea morții lăuntrice care-i rodea puterea

aşa de sălbatec şi grosolan desfăşurată de colegii lui de şcoală. Eu sufletul domnului Lovinescu l-am priceput întreg aşa cum mi l-am constituit în mine, în felul cum s'a întors dela doctorul din München care i-a diagnosticat boala, acea indiferenţă elegantă care dacă-l îndepărta de praful vieţii trăită deplin, îi da o armonie voită într'o viaţă ridicată ca'n vis deasupra pământului şi l-am recunoscut total la sfârşit. Nu putem cu nimic îndrepta destinul vieţii, domnule Lovinescu, şi asta să ne-o facă să o preţuim cu atât mai mult, cu cât cu toată cruditatea ei, curge imensă în jurul nostru, dar noi o stăpânim totuşi când am renunţat definitiv la ea prin armonia renunţării noastre voită.

Ceilalţi toţi cari ne fac impresia că au trăit deplin, mai mult decât noi n'au ştiut să renunţe la timp numai şi au fost sfârâmaţi — pastă inconştientă — după cum o arăţi aşa de bine în romanul dumitale.

* * *

Personalitatea domnului Stere construită mereu, alături de toate interesele mari ale ţării sale şi uneori chiar nefasta ei, romanul ei, publicat la bătrâneţe, când toate flacărele s'au potolit, o acoperă cu un voal de largă simpatie omenească. Pentru mulţi, domnul Stere a fost omul Nemţilor, cel care rămas în teritoriul ocupat, a publicat ziarul „Lumina” alături de „Gazette des Ardennes,” jurnale cari rămân o pată chiar pentru poporul german care le scotea, în împrejurările în care se găsea nevoit să le scoată. Sudermann a scris acel roman „Drumul pisicii” unde vedem de la începutul vieţii până la reuşită distrugerii lui totală, cum opinia publică urmăreşte pe fiul unui trădător. Trecuta vreme de restrişte, pentru mulţi personalitatea domnului Stere rămâne ca celui din „Un drum de pisică” şi numai interesează. Părea un naufragiat care în zadar se mai agaţă de o iluzorie corabie de scăpare. Deodată romanul vieţii lui şi mai ales romanul copilăriei lui îi aduce om în mijlocul oamenilor spre o judecată mai luminoasă, mai umană.

Ne aflăm în Basarabia aproape imediat după cucerirea rusească, tatăl lui boer moldovean de tradiţia lui Negruzzi, dar cu mai puţină cultură, mult mai simplu, complect rupt de atmosfera românească, într'o rusificare arbitrară, stă rămas la moşia lui şi se căsătoreşte târziu cu foarte tânăra şi ambiţioasa Smaragda Teodorovna. Tragedia devine acută la generaţia a doua complect desrădăcinată,

dezorientată. Ce să facă copiii? Să rămână mereu izolați în colțul de țară, care și ea lua mereu obiceiurile viață rusă? Un zid o despărția de toată redeșteptarea națională de dincolo de Prut. Copilul Vania mai era odios mamei lui, venit pe lume un nechemat și-a simțit toată viața apăsată de această înstreinare între ai lui, alături de alți copii privilegiați și care-l torturau cu cruzimea copilului, care pricepe multe, dar le dă culoarea inegalității sufletelor neformate și pline de seva crudă a tinereții. Singura viață de familie curată și dreaptă o întâlnește copilul Vania în casa unui păstor neamț și de aci, de mic, i se țese firesc acea admirație pentru Germania, pe care toată viața o va vedea într-o aoreolă ce-i va orbi orice obiectivitate de spirit.

În viața de aspirare țaristă, care ne face acum să pricepem de ce tocmai acolo a venit revoluția cum a venit, singura evadare de suflute, singurul eroism de aspirație către o viață superioară era mediul nihilist și Vania e atras de copil, cu atât mai mult cu cât viața de nedreptate familiară îl împinsese către țărani asupriți ca și el, dându-i primul impuls revoluționar, continuat în mediul utopic al nihilistilor. Cum putem să aruncăm piatra într'un om, pus de împrejurări să fie complet revoluționar la vârsta de patrusprezece ani? Copilul Vania e precoce, are o inteligență deja constructivă, când alții știu numai să se joace, are atâta iubire pentru oameni, el cel mai lipsit de iubirea oamenilor, stânjenit chiar în pornirile lui, de mediul grosolan și de bețivi oazivi și suferind de neadaptare apoi în mediul nihilist. Dacă s'ar fi găsit cineva să-i facă imensul bine să-l ducă la unchiul Răutu, de la Botoșani, Stere ar fi fost cu totul altul. Ar fi rămas boerul alături de boerii cari făceau atunci România mică, ar fi fost crescut de bătrânețea unui Cogălniceanu, ce i-ar fi lăsat torța aprinsă a nădejzii cu adevărat și esențial românească, pe care ar fi continuat-o firesc și poate el ar fi fost Mussolini românesc, cerut de toți ca o necesitate socială și neridicându-se de nicăeri.

Desigur că scriindu-și viața, prea inteligentul cu atâta personalitate politică Stere nu poate să nu vadă imensul drum greșit, care i-a îndepărtat toată aspirația către țeluri streine? Câtă luptă, cât imens talent pierdut în zadar!

De cealaltă parte a baricadei și cu adâncă îngrijorare de soarta țării mele, plâng pe fiul pierdut, poate fiul cel mai bine înzestrat al ei, pentru viața politică, înstreinat la Lenni și Trostki.

O. Goga

de prof. N. Fântânar

Poetul Octavian Goga a fost mult stăpânit de mediul din care a ieșit: de sat, și, în înțelesul mai larg, de Ardealul subjugat. Este eminentemente poetul sătului și al Ardealului cași marele său magistru G. Coșbuc.

Ce însemnează Ardealul pentru românism?

Mediul social: Ardealul.

Ardealul românesc, în cursul sbuciumărilor seculare, a trăit printr'un popor de țărani și de păstori. Abia târziu, se deschid școli și pentru români. Din căsuțele țăranilor umili dar viguroși plecau copiii cu ochii limpezi să învețe și ei carte românească, în acele câteva orașe, care erau centre românești cu licee românești ca Blăjul, Brașovul, Năsăudul și Beiușul. Aceste licee erau aproape singurele faruri dătătoare de lumină în întunec ce încunjura națiunea română asuprită.

Pe vremea, când s-a născut poetul, precum și astăzi, țăranimea era suprema nădejde a națiunii. Țăranimea era refugiul luptătorilor oboșiți de luptele grele ce duceau în contra molohului asupritor.

În România liberă, marele Eminescu tot spie aceasta țăranime își îndreaptă privirile, pe care o socotește ca singura pătură socială care și-a menținut caracterul curat național.

Din țăranimea viguroasă ardeleană a ieșit poetul O. Goga, interpret fidel al durerilor și al aspirațiilor ei:

„Voi singuri străjuii altarul
Nădejzii mele de bine“. (1)

Mediul familiar

Bunicul său, un țăran cu bună stare, locuia în Crăciunelul de sus, un sat curat românesc, aproape de Blăj.

Băiatul țăranului din Crăciunel, tatăl poetului, a făcut studii la liceul din Blăj, unde a luat și bacalaureatul. Terminând

(1) Poesia: Plugarii

studiile de teologie, s'a făcut preot la Rășinari după ce s'a în-
surat cu fata preotului Bratu, mama poetului. Aci s'a născut
poetul la 1 Aprilie 1881.

Tatăl său era un om delicat. El lega cuvintele cu mare
măestrie, îi plăcea să povestească, un suflet sensibil și viguros.
Mama, o femeie cu o cultură românească primită acasă,
căreia s'a suprapus o cultură germană serioasă; în tinerețe ținea
conferințe și încerca și poezii.

Tatăl poetului avea o moșie la Crăciunel. Aci își petrecea
poetul vacanțele. În satul foștilor iobagi, liberați abia de vreo
50 de ani, el putea să cunoască mai bine năcazurile țăranilor.
Tot aci are ocaziune să aprecieze plăcerile și liniștea vieții dela
țară, aci poate să pătrundă mai bine farmecul vieții patriarhale.
Nostalgia acestei vieți o cântă atât de mișcător:

De ce m'ați dus de lângă voi!

De ce m'ați dus de-acasă?

Să fi rămas fecior la plug

Să fi rămas la coasă.⁽¹⁾

La Rășinari, munții parcă îl ojelesc pe poet. căci Răși-
narii e un sat între munți, în județul Sibiu, e un sat fruntaș,
cu 1362 de case, cu 5235 de locuitori români, cari se îndelet-
nicesc mai ales cu creșterea oilor. Cu faptul aceste se explică
predilecția poetului pentru subiectele din viața păstorească.
Rășinărenii cași toți sătenii ardeleni aveau de luptat în cursul
veacurilor pentru pâine, pentru drepturile lor elementare și
pentru credință. Rășinărenii s'au distins în aceste lupte! Cultu-
ra străină nu putea să pătrundă în satul curat românesc și
astfel viața patriarhală s'a menținut aci neatinsă, cu tot farme-
cul și cu toată energia ei.

Satul fiind aproape și de frontieră de altădată, a avut con-
tact în toate timpurile cu Țara românească. Preoții și țăranii
frunțași de multeori plecau în Țară pentru interese particulare,
dar și aduceau vești dela frații de dincolo, astfel era o legă-
tură sufletească în continuu între frații subjugăți și cei liberi.
Despre preoții și țăranii din Crăciunel și Rășinari, vorbește în
poezia „Strămoșii”:

(1) Bătrânii

„Sunteți fără număr, popi cu bărbi cărunte
 Cu lumina scrisă 'n frunțile senine
 Cercetași de codri și păstori de munte
 Ceată nesfârșită, voi veniți cu mine!?”

Dintre preoții vrednici din Rășinari nu-l putem trece cu vederea pe eruditul Popovici Bărceanu care a scris o gramatică germano-română.

Factorii aceștia: adică atmosfera dela casa părintească, cea preoțească, mediul țărănesc dela sate cu conservatismul sănătos, trecutul cu reminiscențele lui triste și eroice, ne lămurește de ce conține poezia lui Goga tot farmecul vieții noastre românești de la țară, de ce ne poate arăta cu atâta artă, farmecul vieții plugărești. Glasul poetului e glasul tuturor. El e interpret al aspirațiilor și mai ales al durerilor ei:

„La noi atâția fluturi sunt
 Si-atâta jale 'n casă,
 La noi sunt cântece și flori
 Și lacrimi multe, multe“.

Prin notele acestea curat ardelenesti poezia lui Goga este cea mai regionalistă, în sensul cel mai bun al cuvântului.

Un suflet atât de solid cu sistem nervos tare, o construcție intelectuală cu un substrat atât de resistant nu putea să facă concesii unui spirit mai tare ca forța materială, dar străină neamului său: pe Goga, școala ungurească nu putea să-l transforme. După terminarea cursului primar urmează la liceul de stat din Sibiu. Aci se concretizează în sufletul său cele dintâi poezii, cari preamăresc viața primitivă de țaran. Ca elev de liceu își publică cele dintâi poezii și articole de ziar în „Familia și „Tribuna“.

A luat parte la toate adunările populare din Sibiu, care chiar pe vremea aceea luau proporții mari, fiind în legătură cu procesul Memorandului. Tânărul poet a putut să vadă ce dureri apasă asupra neamului său și a putut să simtă și vigoarea acelui neam care va ști să-și facă dreptate.

Aci în școala ungurească, se familiarizează cu cei mai

(1) Poezia: Noi

de seamă poeți și scriitori unguri ca Petőfi, care îi place mai ales pentru că e poet revoluționar și Madach pentru că în drama sa „Tragedia omului” ne arată toate străduințele omenirii.

Conflictul între cele două culturi și între cele două suflete, cel românesc și cel unghuresc, se termină cu o ruptură, poetul părăsește liceul unghuresc și trece la liceul românesc din Brașov.

Luând aci bacalaureatul, trece la universitatea din Budapesta. Aci în centrul culturii ungare pe atunci era și o viață românească intensivă între studenți. Revista „Luceafărul” era stindardul lor și poetul încurând devine conducătorul și sufletul acestei reviste. Aci, poetul simte și mai limpede tragedia neamului său. Se mai naște în sufletul său și un alt conflict: orașul și satul. Glasul țarinei de-acasă, reminiscentele vieții simple dela țară contrastă cu zgomotul indiferent al capitalei semețe. Caută o orientare în Babilonia vieții moderne, în capitala vrășmașului milenar. Rezultatele acestei frământări se cristalizează în desgust și scârbă pentru această viață și se refugiază la credința poporului simplu. Revine în casa părintească, implorând dela Dumnezeu :

„Nu rostul meu, de-apururi pradă,
Ursitei naștere și rele
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă 'n lacrimile mele“.

Activitatea, depusă la „Luceafărul” în colaborare cu o serie de tineri entuziaști, are meritul că a dat o direcțiune și alimentul sufletesc intelectualilor români din Ungaria de atunci. Iată ce spune el despre anii aceștia, petrecuți la Budapesta : (1)
„Mi-aduc atât de bine aminte de vâltoarea noastră de atunci. Trei sute de studenți români, smulși din umbra satelor ardelenesti aruncați pradă molohului, acolo în metropola dușmană. E o poveste umilă, amară și plină de înțeles. Par'că le văd și azi rândurile băeților cari aduceau toată sfiiala și cuviința țărănească în vâlmășagul străin. Erau picături agitate într'o mare care avea de gând să ne anahileze, erau punctele de observație, posturile de avangardă ale românismului, primejdii în existența

(1) Ideea națională: Conf. la Cluj. „Mustul care ferbe” pag. 45

lui. Un angrenaj savant, o vastă şurubărie era angajată la distrugerea noastră . . . Pentru acest scop colaborau toate dimprejur: şcoala, mediul, gazeta, fiecă respiraţie. Era o luptă inegală şi neconţinută. Din toate colţurile ne pândea acest duh cotropitor sub ale cărui reţele meşteşugite trebuia să ne strecurăm noi trei sute de desrădăcinaţi. Imi apar acum în mod postum crâmpie din nemiloasa risipire de energii. Subt cupolele de bronz se mişca stângaci şi timid firea noastră dela ţară, furnicarul ungaro-semit nu ne păstra nici o înrudire, eram călători speriaţi, fără nici un razim, pe uliţile lui . . .

Şi cu toate acestea ei n'au fost învinşi!

Filosofia

Tot în această epocă e frământat şi de marile probleme filosofice. Cu neliniştea intelectualului modern caută soluţii la marile probleme omenestii. Cu setea filosofului citeşte pe Schopenhauer şi pe Nietzsche. Trece la Berlin să cunoască cultura germană şi să pătrundă poporul care se numeşte „Volk der Dichter und Dänker“. Satul ardelenesc îl însoţeşte şi aci. Singurul refugiu îi rămâne iarăşi poezia satului românesc.

Se reîntoarce curând, obosit şi desgustat. Scoate primul său volum de poezii cu titlul: „Poezii“. Volumul e primit de opinia publică cu mult entuziasm. În Bucureşti a făcut mare surpriză acest volum, mai ales pentru tonul sincer şi pentru originalitatea sentimentelor. Cuprinsul era ceva nou pentru literaţii oficiali ai zilei. Poetul e sărbătorit şi admirat de toată lumea, iar Asociaţia scriitorilor îl alege de secretar.

Poetul Octavian Goga nu putea să rămână pasiv faţă de stările politice din Ardeal, unde atotputernicia statului maghiar nu voia să ştie despre drepturile Românilor. El intră în lupte politice. Poezia l-a pregătit la aceste lupte.

Înainte de 1916 şi el proclamă pe faţă unitatea culturală a tuturor Românilor iar „ideia dacoromană apare limpede în poeziile sale“ (Bogdan Duică) Nu putea să rămână ideea dacoromană numai un „desiderium piium“! Ideea trebuia să se transforme în realitate. Urmarea firească a ideii de unitate culturală este unitatea naţională într'un stat naţional. Aci se începe un alţ capitol, tot atât de bogat al activităţii poetului: cea politică.

ARTA

Sfânta Față a lui Isus (1)

(Chipul autentic după Sfântul Giulgiu)

Sfântul-Giulgiu — conservat, din anul 1694 la Catedrala din Turin și a cărui istorie o urmărim din primele veacuri ale bisericii — este veritabilul lințoliu despre care ne vorbește Sfânta Evangelie și în care Iosif din Arimatia și Nicodim l-au înfășurat pe D-l nostru Isus Christos. Reprezintă silueta întregă a corpului D-lui Christos, imprimat într'un mod miraculos și pe fundul gălbui al pânzei, dă o icoană în colorit întunecat, care redă, ca și un „*negativ fotografic*“, o adevărată icoană normală a unui corp omenesc. Acest fapt singur exclude ori ce idee de a putea fi vre-o operă omenească și ajunge, ca pe lângă orice altă rațiune, să dea Giulgiului un caracter autentic de netăgăduit. Un pictor din timpurile apostolice — decând datează acest Giulgiu — nici nu și-a putut închipui măcar „*întipărire negativă*“, căci datează numai din secolul al XIX-lea, deodată cu descoperirea fotografiatului. Este Christos însuș, care s'a întipărit pe pânza cu care a fost înmormântat.

Sfânta-Față este aici fotografiată — fără ca aceasta să fie retușată — depe Sfântul Giulgiu. Ne dă o icoană „*positivă*“ care este cu adevărat portretul lui Christos, în care nu este nici o tălmăcire a muncii omenești. Toate celelalte icoane sunt opere a inspirațiilor personale, și nu redau imaginea originală, naturală și adevărată a lui Christos, pe care o avem prin acest Portret divin. Considerând cele spuse, admirăm această icoană miraculoasă.

Nu trebuie ținut cont de petele ce se găsesc deasupra capului și sub barbă, precum nici de cele două linii albe, cari îngrădesc orizontal „S-fta Față“, căci nu sunt decât două îndoituri ale Giulgiului.

Părul cade în disordine dealungul obrazului și pe fruntea spintecată de spinii coroanei de batjocură. O pată de sânge este clar vizibilă pe frunte, deasupra ochiului stâng.

Ochii sunt foarte bine, deși dreptul e strivit de lovituri.

(1) Articolul de față era scris când a apărut un studiu mai lung în „*Etudes*“ 1932 p. 669-687 de Paul Vignon.

Foarte clare sunt marginile superioare ale pleoapelor la ambii ochi. Sprâncenele sunt tipărite neregulate. Sprâncenele dela ochiul drept sunt înmuiate, adunate la mijloc și totodată întoarse spre nas. Ochii aceștia închiși în mod majestos în orbitele lor profunde, dau impresia surprinzătoare, și de mort și de viu, acestei fizionomii divine.

Nasul este lung, puțin acvilin nasul rasei orientale. La mijloc are o umflătură bine pronunțată, mărturisind o lovitură crudă care l-a turfit și l-a strămbat. Fața stângă, sub umărul obrazului, arată o brazdă săpată. Fața dreaptă este de un realism desăvârșit. Umărul obrazului e foarte pronunțat și pielea dedesupt evidențiază o umflătură provenită din o lovitură primită.

Mustețile sunt bine imprimare; sunt disordonate precum și barba cu care se împreună înconjurând gura.

Buza superioară ne e redată într'o imagine slabă. Foarte clară e buza de jos. Proeminența buzei de jos provine din căderea bruscă a capului D-lui Christos atunci când : „închinându-și capul și-a dat sufletul”. (*Et inclinatio capite, emisit spiritum.*) Capul a rămas în această poziție, până la pogorârea de pe Cruce. Buza inferioară și-a menținut forma prea groasă, ca rezultat al poziției în care era.

Cât de impresionantă e gura aceasta în amărăciunea și în măreția ei. Ea dă capului o expresie de tristețe, de durere divină, fără mânie, fără ură, abia acoperită de calmul morții.

Dacă comparăm această Icoană cu picturile cari reprezintă pe Isus Christos într'un mod cumva rigid și monoton, vom înțelege că „Sfânta-Față” este însăși fața naturală a lui Christos pe care o reproduce în toate privințele și ca nălucire, dând ideia unei imagini, unui tipar obținut în mod minunat, care nu este operă de artă, nici de stil a vreunei epoci oarecare.

Ce grandoare pe această divină Față, asemănătoare unei apariții! Ce trăsături nobile! Ce expresie solemnă, amestecată cu o dulce seninătate și un calm profund! Fața aceasta este a unui cadavru care are și din inimă-i ceva, arătându-ne somnul unui mort provizoriu fără asemănare.

Poartă stigmatul unei suferințe de nedescris iar moartea a fixat contracțiunea trăsăturilor inegale, exprimând o Majestate Suverană, Majestatea unui Dumnezeu.

E. Faure

(G. A.)

Poezie

Măinile Albe.

Măini albe cum e albul zăpezilor dintâi
Înlănțuindu-mi viața pornită spre abise,
Mi-ași ridicat pleoapa nădejților închise
Și mi-ași vegheat durerea la tristul căpătâi,

Măini albe cum e albul zăpezilor dintâi !

M'ași mângăiat în noaptea nefericirii mele
Și buze arse'n patimi de foc mi-ași adăpat,
Avânturilor frânte sub lespezi reci și grele
Infiripări din moarte spre cer, din nou le-ași dat,

Măini albe ca întâiul omăt imaculat !

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Din agonii redându-mi înaripate sboruri
Ași dat vieții rosturi de primăvară'n flori,
Smulgând de peste suflet a desnădejzii storuri
Mi-ași luminat pustiul cu pulbere de sori,

Măini albe cum e albul întâilor ninsori !

Ci-abia'nviat de mirul prea sfânt al purității
Căzut-am din înaltul transfigurării mele,
Si'n vastul întuneric, mâini albe v'am perdut ;
Abia zăream departe, spre pulberea de stele
Mici aripi luminoase ce fluturau tăcut,

Măini albe cum e albul omăt, abia căzut ! . . .

Dinu Soare,

PSALMUL PREDĂRII

*O! Doamne către Tine am scrâșnit
Cu pumnii încleștați Te-am blestemat,
De focul încercării răsvrătit
Netrebnica mea gură Te-a scuipat!*

*Abia acuma văd cât m-ai iubit
De-Ai potopit cu foc făptura mea,
Scoțând un bronz curat și strălucit
Din sgura ce mă copleșise grea!*

*De-oi mai șopti un gând întunecat
Cu pietre gura mea să o fărâmi,
Să-mi sfâșii limba ce te-a blestemat
Făptura mea sub trăsnet s'o dărâmi!*

*Chiăr lepra de-o'nflori pe trupul meu
Incercuindu-mi sufletu'noptat
Și carnea măcinându-mi-o mereu
Voi fi de toți ce m-au iubit, uitat,*

*Sub hohotul de diavoli de-aș fi frânt
Și inima-mi de câini s'ar sfâșia,
Nimic, o! Dumnezeuul meu prea sfânt
N'o mai clinti de-acum credința mea!*

Dinu Soare.

Mulțumim pentru marele ajutor primit și simpatiile nu numai
afecrive ci și efective. Cu D-zeu înainte, tot mai sus, către mai bine.

Cronica Lunară:

Internă

REVIZUIREA.

Calomniile și svârcolirile disperate ale conșilor, grofilor, baronilor și magnașilor dela Budapesta, și-au primit răspunsul demn și meritat.

Toată suflarea românească din tot cuprinsul României-Mari le-a răspuns răspicat, că *dreptatea lui Dumnezeu nu se mai poate revizui*. Manifestațiunile acestea le-a dovedit dușmanilor noștri că românii sunt una, și sunt foarte conștienți de menirea lor, aici în orientul Europei.

Cine a asistat la aceste protestări, desigur si-a dat seama ce forță morală și națională are poporul Român. Desbinat pe chestiuni politice, cari uneori izbucnesc în certuri regretabile, totuși atunci când vede ghiarele hrăpărețe ale dușmanului, — nemulțumit numai cu ale lui — este capabil să se ridice deasupra tuturor deosebirilor, și cu un singur glas strigă: *Suntem apărătorii dreptății noastre!*

Luați seama vecini și vă potoliți zelul revizionist!

Recitiți istoria, ca să vedeți cum ați ajunsodi noar ă să stăpâniți pe nedrept pământul Daciei Traiane!

PACT DE NEAGRESIUNE.

Sovieticii au dăruit unor state burgheze de Sfintele sărbători ale nașterii Mântuitorului, câte un pact de neagresiune. Cu ce scop! Pentru prosperitatea păcii zic democrației sadea, bătaie de joc zic ceilalți.

Cine crede sincer în semnătura acelora, cari vreau să smulgă din inimile oamenilor însuși pe bunul Dumnezeu, aceia pot să fie mândrii că singuri își sapă groapa!

Oamenii noștrii de stat au refuzat acest cadou, pentrucă au observat că în haina de miel este lupul hrăpăreț, care vrea să repună în discuție prin diferite șiretlicuri diplomatice aceea

ce nu mai poate fi discutat. *Dreptul nostru asupra Basarabiei este natural și nu poate suferi nici-o discuție.*

Unii zic că astfel suntem izolați. Ne bucurăm că ne-a dat Dumnezeu minte să ne izolăm de influența nefastă a acestor criminali.

Ne întrebăm: cum de statele burgheze au legături cu dușmanul lor de moarte? Mister? Oculă ? Mai știți!

IARĂȘ MASONERIA.

Plaga aceasta anti-creștină, anti-națională și anti-monarhică a ajuns, în fine, de domeniul discuției publice. Semn bun. Suntem recunoscători D-lui prof. V. Trifu că a adus-o pe tapet în parlamentul țării, și celor dela „Calendarul” că o diseacă așa cum trebuie.

La 25 Noembrie a. c. a ajuns iarăș în discuția parlamentului. Anume: D-l prof. Gh. A. C. Cuza a fost întreat, dacă a fost sau nu și domnia sa cândva francmason. Unii au încercat să treacă peste explicațiile profesorului, zicând că această chestiune nu interesează — în loc de a zice ne jenează — Auzi să nu intereseze dacă un reprezentant al poporului este sau nu dușmanul lui?

Foarte curios! Cu toate acestea D-l profesor a insistat să se explice. A arătat că în 1928 a intrat în loja națională dela Iași și a stat șase luni. A făcut aceasta fiind atras de mirajul „național”. Ajungând în contact cu ideile viitorilor frați în masonerie și-a dat seama că și această lojă zisă națională are aceleaș concepțiuni distrugătoare ca de ex. Marele-orient, loja de rit scoțian perfect și acceptat, etc. Și a plecat. Iată un român creștin plin de curaj, care spune „celor ce au urechi de auzit să audă” că a fost indus în eroare.

Ce bine ar fi dacă toți naivii lojelor cari aleargă după situații și-ar da seama că aceste loji prin ei lucră la nimicirea credinței, patriotismului și a monarhismului și prin aceasta la instalarea haosului bolșevic.

Externă

Germania. În urma neînțelegerilor dintre partide, Germania are iarăși un guvern prezidențial în frunte cu cancelarul von Schleicher. În ultimele alegeri comuniștii s'au întărit, în schimb național-socialiștii au scăzut.

— Dușmanii hitlerismului jubilează, unii conștient, alții inconștient. Se vorbește chiar de o sciziune între hitleriști.

Fapt este că în Germania situația politică internă este foarte tulbură. Numai de ar feri bunul Dumnezeu Europa de o comunizare a Germaniei.

— **Datoriile către America.** America nu vrea să păsuiască Franța și Anglia de scadența cuponului dela 15 Decembrie a. c. Aceste țări, la dorința Americii, au păsuit Germania, și acum când e rândul ei să se arate generoasă nici gând nu are. Unii economiști susțin că s'ar ameliora situația economică și financiară a lumii, dacă America ar face un gest larg și generos, să tragă cu buretele peste trecut. Probabil le trebuie bani, căci sovietele au nevoie mare, zic unii, ca să se industrializeze. Important e că Franța și Anglia acționează de comun acord.

— **Spania.** Mișcările sociale au reînceput. Grevele se țin lanț. La Ovideo și Salamanca mișcările greviste tind să se întindă și în provinciile vecine.

Consolidarea republicii merge anevoie, căci mâna criminală care le provoacă urmărește alt scop și nu liniștea.

— **Societatea Națiunilor** amână mereu pronunțarea sentinței în conflictul Chino-Japonez. Delegatul Japoniei spune lămurit ce ar urma, în caz când pronunțarea ar fi în defavorul țării sale. Și ligii i-e frică de mânia Japoniei, care-i capabilă să strice toate socotelile. De altfel liga a dovedit până unde se poate întinde puterea ei, în nenumărate rânduri. Se pare că face prea mult exerciții cu „a fi sau a nu fi“.

— **Dezarmarea.** Se știe că Germania dela un timp încoace n'a mai luat parte la conferințele dezarmării, căci dorea ferm ca în materie militară să fie egal îndreptățită ca și celelalte țări învingătoare. Cum Societatea Națiunilor are de scop principal, pacea între popoare s'a convocat o conferință a celor cinci

puteri mari. cari după discuții aprinse aproape de eşuare, în ultimul moment s'a ajuns la o importantă înțelegere. Anume s'a enunțat principiul că în materie militară toate popoarele fie învinse, fie învingătoare, sunt egal îndreptățite. Germania în urma acestui succes și-a anunțat participarea. Prin aceasta în materie de dezarmare nu s'a făcut nici un progres, ci din contră.....

Totuși un progres real s'a înfăptuit. Puterile mari au făcut o declarație solemnă că nu vor recurge la forță pentru soluționarea vre-unui diferend, prezent sau viitor. La această declarație vor fi invitate să adere toate statele europene. — Să dea Dumnezeu să fie bine! Dar...

Spectator.

SINTEZA CUNOȘTIINTELOR BIBLICE ÎN 20 PAGINI.

Lecția I — Izvoarele Literaturii Sacre.

Cărțile „Canonice” sunt:

sau *Protocanonice*: Cărțile Sfinte a căror inspirațiune n'a fost niciodată tăgăduită, nici de Jidovi, nici de Creștini.

sau *Deuterocanonice*: Cărțile Sfinte a căror inspirațiune a fost câteodată bănuită, însă care au fost definitiv primite de către Biserică.

2. Cărțile Apocrife sunt:

sau *Apocrife tolerate*: Sunt acele cărți care s'au bucurat de o oarecare favoare în Biserică sau care sunt încă imprimare cu colecția Cărilor Sfinte, de pildă: a III- și IV- a, carte alui Esdras.

sau *Apocrife respinse*: Sunt acele cărți care se resping din cauza erorilor lor istorice și teologice.

3. Catalogul Cărilor Sfinte a Vechiului Testament.

Cărți istorice: Pentateucul (Cartea Facerii, Eșirea, Leviticul, Numerii, Deuteronomul). — Iosue; — Judecătorii. — Rut. — cele patru cărți ale Impăraților (între cari 2 ale lui Samuil) cele 2 Paralipomene. — cele 2 cărți ale lui Esdra. — Tovie. — Judita. — Estira. — cele 2 cărți ale Macaveilor.

Cărți profetice: — Isaia. — Ieremia, — Ezehiil. — Daniil — Cei 12 mici profeți: Osia, Ioie, Amos, Avdia, Iona, Mihea, Naum, Avacum, Sofonia, Agheu, Zaharie, Malahia.

Cărți didactice: Iov. — Psalmii. — Proverbele. — Eclesiastul Cântarea Cântărilor — Înțelepciunea lui Solomon — Eclesiastul.

4. Catalogul Cărților Sfinte a Noului Testament.

Cărți istorice: cele 4 Evanghelii după ss. Mateiu, Marcu, Luca și Ioan. — Faptele Apostolilor.

Cărți didactice: Cele 14 epistole ale sf. Pavel: una către Romani, două c. Corinteni, una c. Galateni, una c. Efeseni, una c. Filipeni, una către Coloseni, două către Tesaloniceni, două către Timoteiu, una către Tit, una către Filimon. — două epistole a sf. Petru. — Trei epistole a sf. Ioan. — O epistolă a sf. Iacob. — O epistolă a sf. Iuda.

Cărți profetice: Apocalipsul sf. Ioan,

5. Impărțirea.

Biblia Ebraică: Biblia Ebraică nu numără decât 24 cărți a Vechiului Testament. Însă deosebirea vine mai ales din felul de a împărți cărțile.

Capitole și versuri: Diviziunea actuală în capitole datează dela cardinalul Stephen Langhton arh. de Cantorbéry (— 1228) iar aceia în versuri, dela Robert Estienne (V. T. 1548 — N. T. 1551.)

Lecția II — Formarea „Canonului Sf. Scripturi”

1. Vechiul Testament.

Canonul evreu sau palestinian: După tradiția jidovească și creștină, canonul sf. Scripturi, început de Moise, a fost fixat de către Esdra: însă această fixare nu excludea introducerea noilor cărți, ceea ce se întâmplă de fapt.

Canonul grec sau alexandrin: Dăinuind inspirațiunea până la desființarea legii mozaice, noi cărți inspirate apărură după Esdra. Fariseii Ierusalimului le respinseră; pentru aceasta nu ne-au ajuns decât în grecește cu cei LXX.

Canonul creștin: În veacurile dintâiu ale Bisericii canonul alexandrin fu admis universal. În secolul al IV - lea și al V - lea

în urma discuțiilor cu Jidovii și a câtorva ezitații a Sf. Ieronim, s'a început a pune la îndoială textele care nu sunt în jidovește: Tovie, Iudita, Înțelepciunea, Ecclesiasticul, Baruh și scrisoarea lui Ieremie, Macaveii, fragmente din Estira și din Daniil. În Orient, Conciliul „din Trullum“ (sec. al IX-lea.) pune capăt discuțiilor acceptând cași canonice, cărțile discutate. În Occident: 1) Conciliul din Florența recunoscă valoarea dogmatică a acestor cărți; 2) Conciliul tridentin, le declară, sacre și canonice; 3) Conciliul Vaticanului declară că *sacre și canonice*, înseamnă *inspirate de Dumnezeu*.

2. Noul Testament.

Cărțile Deuterocanonice a Noului Testament sunt: Epistola către Evrei, a sf. Iacob, a doua a sf. Petru, a doua și a treia a Sf. Ioan, Epistola Sf. Iuda și Apocalipsul. În timpul primelor 6 secole ale Bisericii, noi găsim referitor la ele câteva îndoeli, însă nici o opoziție formală. Se cetesc în cea mai mare parte a Bisericilor și intră în „Vulgata“ Sf. Ieronim. Din sec. al VI-lea, până la Conciliul tridentin sunt introduse în toate manuscrisele și edițiunile Noului Testament, excepție câtorva fragmente. Singură Versiunea Armeniană respinge Apocalipsul până în sec. VIII-lea — Dealtfel toate aceste cărți sunt citate și comentate ca inspirate. Reforma și precursorii săi, în particular Erasmus, renoind îndoielile vechi, Conciliul Vaticanului, cum am spus, declară că prin *sacre și canonice trebuie înțeles inspirate de Dumnezeu*.

Lecția III. — Istoria textului Sacru.

1. Biblia Ebraică.

Până în sec. al X-lea a erei noastre, Biblia ebraică a fost obiectul unor cercetări și lucrări însemnate din partea Masoreților, savanți rabini, cărora li-se datorește introducerea „*punctelor vocale*“ și a accentelor, destinate a fixa pronunțarea tradițională. Unul dintre Masoreți, Aron Ben Acher, din Tiberiadă, dădu un exemplar model și după aceia toate exempla-

rele anterioare au fost distruse. Prin urmare cele mai vechi manuscrise evreești nu se urcă mai sus dela sec. al X-lea. Acest fapt dă o valoare de tot specială vechilor traduceri ale Bibliei, în particular versiunii „celor LXX” și Vulgatei“.

2. Versiunea celor LXX.

După părerea lui Ariste, ofițerul lui Ptolomeu Philadelful, această traducere a fost opera a 72 de rabini din Alexandria, închiși pentru acest lucru într'o insulă aproape de țărmuri. Evreul Philon adăoga la această povestire, că fiecare lucrase separat și că diversele traduceri s'au găsit identice într'un mod minunat. Critică respinge această istorisire ca o legendă, însă admite locul și data traducerii: Alexandria, circa anul 284 înainte de era noastră.

3. „Itala“. Biserica latină se servise întâiu de o traducere numită „Itala“, a cărei imperfecțiuni nevoiră o revizuire, din care eși „Vulgata“.

4. „Vulgata“. Revizuirea „Italei“ fusese încredințată Sf. Ieronim. El începu opera în 383. Sf. Ieronim păstră textul „Italei“ pentru Noul Testament făcându-i diverse corectări. Cât privește V. T. el îl traduse din l. ebraică și din elină „celor LXX“, afară de cărțile următoare: Înțelepciunea, Ecclesiasticul, Macaveii, Baruh, scrisoarea lui Ieremie și Psaltirea,

5. Autenticitatea Vulgatei. Conciliul Tridentin recunoștea o valoare de tot particulară Vulgatei declarându-o autentică, ceea ce înseamnă: 1.) că Vulgata reproduce esențial textele primitive și că ea nu conține nimic contrar pietății și adevărului descoperit. 2.) Totuși Conciliul nu vrea să micșoreze valoarea textelor evreești și grecești și încă mai puțin să împiedice întrebuințarea lor. Această definiție a conciliului nu consacră deci textul „Vulgatei“ și lasă un larg câmp cercetărilor și criticii.

Dr. B. Dumitrescu

Pagina tinereții.

Primele citiri — Cum am învățat
să simțesc „creștinește și românește“.

Mama, când încă nu parcursem mult mult dela leagăn, mă alimenta citindu-mi din „Lumea Copiilor“. Actele minunate ale eroilor din povești se imbinau în jocul imaginației provocându-mi fantasmă feerice. Instinctul imitației mă făcea să traduc, după putințele-mi copilărești, în fapte de fapt analoage, cele auzite. De aci un început de elan, de tendință de-a mă identifica cu eroii din basme. Când vârsta îmi permise să disting fantasmagoriile de realitate, îmi rămase totuși acel elan dacă nu spre a mă egala cu eroii legendari, cel puțin de-a urmări, în butul tuturor opreliștelor, un ideal. Avântul acesta îl dătoresc deci suavității basmelor: dar mai apoi trebuind să-l nutresc, din porunci interne, căutam neconștient să citesc, devenind avid după lecturi. Ele mi-au înregistrat, alături de indicațiile părinților, normele prin care să mă validez. Dintre acelea care au gravat în cursul vieții și care au avut efective consecințe durabile, este „Isus Hristos și Viața Modernă“, pe românește, de G. Prohăaska. Din ea mi-am acumulat nutriment suficient intru delăturarea poticnelilor opuse fiecărui om în drumul său. Am găsit după ce cerșeam aproape instinctiv. . m'a convins limpezindu-mi rostul și m'a echipat gata alături de aceia cari zic: Ridicăm ancora corabiei lui Petru și întindem pânzele. . Înainte!

O lectură despre Avram Iancu mi-a lăsat un alt făgaș și anume cum: Tata-moș mă invită, pentru a proba dacă știu să citesc, să silabizez ceva. Imi căzu în mâini viața lui Iancu. Citeam trudindu-mă să-i placă moșului; citeam: „Iancu nebun. sdrențos. . cu fluierul. . “. Bunicul meu își ștergea șiroaiele de lacrimi. — De ce plângi tată-moș? îl întrebai mirat (nu credeam că și oameni mai în vârstă plâng) și speriat. Nu-mi răspunse nimic căci se năbuși în lacrimi. L'a fost răpus beția patriotis-mului. De atunci simt românește. De atunci mă doare sau mă bucur respectiv de înfrângerile sau succesele a tot ce e românesc.

Dintre alte lecturi, unele m'au scârbit prin scârboşenia trăirii şi acţiunii, şi raportându-le la viaţa reală mi-am propus să evit meschinăria efemere; iar altele mi-au adăugat note accesorii la idealul imutabil imprimat aş zice de „mentalitatea” „isusi-ană,” aducându-mi totodată şi momente de satisfacţie sufletească.

Cori.

BIBLIOGRAFIE.

EPISCOPUL RADU.

de Dr. C. Pavel. (1)

Distinsul dascăl şi autor al monumentalei opere „*Scoalele din Beiuş*” Dr C. Pavel a editat o nouă carte: „*Episcopul Dimitrie Radu 1891-1920.*”

Aceasta nouă lucrare ieşită din peana măiastră a iscusitului profesor are două părţi.

Prima o formează un succint discurs rostit la Senat cu ocazie celei de a 11-a comemorare dela moartea sa de martir naţional. Conţine rezumarea sintetică a vieţii, a luptelor acestui înalt prelat, evidenţiind importantul rol ce l-a avut faţă de biserică şi neam.

În a doua reliefează strălucitul talent oratoric a regretatului Episcop Radu.

Deprinde această calitate din câteva dintre cele mai frumoase cuvântări rămase delo el, cari sunt după cum spune autorul: „perle scumpe în visteria noastră duhovnicească, în literatura de primenire morală şi creştinească a vieţii noastre româneşti,” şi aşa ni-l prezintă în adevărata sa lumina pe acest om al cuvântului şi al cărţii.

În speranţa că autorul va suplini — fiindcă îi dă mâna şi poate — cea ce i-se pare (pag. 37) că nu s'a făcut faţă de acest ilustru fiu al Bisericii şi al neamului românesc — încheiem felicitându-l.

E. S.

(1) *Beiuş. Doina.* 1932 — Pag. 40, Preţul 30 Lei.

UN PAS ÎNAINTE ȘI O MULȚUMITĂ

Lipsa de cărți cu cuprins doctrinal religios ne-a îndemnat la scoaterea unor volume ca „Isus„ „Maria“ „sf. Augustin“ . . . în cadrele revistei noastre.

Acum putem merge mai departe, mulțumită unor ajutări nouă, paralel și simultan cu N-rele festive extraordinare vor apărea N-rele simple obișnuite fiecare lună (exact de zece ori pe an.) Așa mai ușor vom putea răspândi ideile bune și îndrepta atâtea păreri greșite sau chiar monstruoase în istorie, literatură, artă. . . și chiar în interpretarea știrilor interne sau externe. De aceea până și rubrica „Cronica lunară“ are rolul său. . . „doctrinal“ dacă nu abuzez de acest cuvânt. Sunt atâtea informații interpretate de tot fals!

Reamintim că revista noastră e pentru toți: nu face nici confesionalism, nici politică, că e deschisă nu numai articolelor cu conținut religios, dar oricărui studiu profan actual, interesant, scurt (bine împărțit, dacă se poate chiar cu subtitluri îndrumătoare) după rubricile variate ale programului nostru.

Programul revistei „Observatorul“

Iată rubricile sau titlurile obișnuite ale cuprinsului din „Observatorul“ revistă documentară: culturală-socială-religioasă, 48 pag. mare în-8°

1. **Articole de fond** — (*actualități însemnate, tratate nișel doctrinal*)
2. **Cronica lunară: internă și externă.**
3. **Filosofie și știință** — (*probleme de filosofie practică ca pedagogie și psihologie și inițiere ușoară în științe*).
4. **Sociologie.** — (*diferite chestiuni și curente actuale, ca feminism, socialism, comunism, etc. . .*)
5. **Istorie și artă.** — (*in toată varietatea și amploarea lor*).
6. **Literatură.** — (*nuvele, poezii și folklor*).
7. **Figuri reprezentative.** (*schife caracteristice din galeria oamenilor celebri, mai ales români*).
8. **Cărți, reviste și ziare.** — (*bibliografii variate și din când în când recenzii temeinice pentru opere mai valoroase*): Vom considera în rândul întâiu aspecte, atitudini și curente atât pentru autori cât și pentru opere.
9. **Viața religioasă.** — (*mai ales din punct de vedere social și practic*).
10. **Documentație și statistică.**